

Program knihovny na podzim 2012

Novinka

Angličtina pro seniory

Konverzační témata vhodná na dovolenou, malé skupinky. Příjemně strávený čas nad šálkem anglického čaje.

Každé úterý dopoledne (začátek říjen 2012)

Více informací u lektorky Heleny

Učíkové Lendacké, Tel.: 723501005

Seniorům a dětem

Druhý život dětské knihy

Zapojení do projektu vyhlášeného Nadací Charty 77/ Konto bariéry. Patronkou projektu je

Jiřina Bohdalová.

Druhý život dětské knihy je systém shromažďování a distribuce nových i starších dětských knih za účelem podpory čtení u dětí.

Od počátku října můžete nosit do knihovny dětské knihy, které již doma nepotřebujete. Knihy budou shromažďovány a tříděny na dětském oddělení.

V rámci celostátní akce Den pro dětskou knihu (1. 12. 2012) budou knihy předány rodinám s dětmi, které nemají dostatek finančních prostředků na zakoupení nových knih, a také sociálním zařízením (Naděje, o. s., FOD Klokánek aj.)
www.knihovnalitomerice.cz
www.sensen.cz

Kalendář pro pana Ladu

Soutěž pro žáky ZŠ 4.-6. tříd.

Libovolné výtvarné techniky (koláž, kresba pastelem, mozaika, frotáž apod.). Obrázky budou vystaveny v prostorách knihovny. Proběhne hlasování dětských čtenářů a z vybraných děl se vytvoří originální kalendář. Listy kalendáře odevzdávej na dětské oddělení do 20. 12. 2012.

Národní kronika

Zapojení do projektu vyhlášeného Nadací Charty 77/Konto bariéry. Patronem projektu je spisovatel, dramatik a scenárista Ždeněk Mahler.

V životě člověka jsou události, které stojí za to zaznamenat pro budoucnost (narození dítěte, sňatek, promoce, dokončení nového domu, zajímavou cestu, podnikatelský úspěch, dožití významného věku, vyléčení nemoci, ale i úmrtí nebo nešťastnou událost). Může jít i o památná místa, historii skoro zapomenutou, skvělé osobnosti, slavnostní události, proměny obcí a krajiny, stavby.

Je jenom na vás, s jakou událostí či událostmi, které pro vás mají význam, do Národní kroniky přispějete.

Knihovna K. H. Máchy připravila mezigenerační projekt ve spolupráci s dětským kroužkem *Staň se rozhlasovým reportérem*. V této spolupráci vzniká mnoho materiálu se vzpomínkovou tematikou o památných místech, historii skoro zapomenuté, o proměnách krajiny.

Kroužek vedou lektorky Gabriela Albrechtová (Český rozhlas 3 – Vltava) a Lenka Jirásková (učitelka literárně dramatického oboru v ZUŠ). Z nahraného materiálu bude připraven samostatný pořad *Večer pro ucho* (prosinec 2012), kterým chceme i my přispět do Národní kroniky.

Ostatní

10. 11. 9.00–11.00

Workshop/Výroba martinských lampiónů

Výtvarné dopoledne určené pro

děti a jejich rodiče.

Lektorka: Mga. Veronika Márová

11. 11. 15.30

Svatý Martin s knihovnou

Překvapení pro všechny věkové kategorie. V 17.00 se vydáme po stopách bělouše...

8. 12. 9.00–13.00

Staň se rozhlasovým reportérem II.

Workshop pro děti, rodiče a prarodiče.

Vzájemným propojením mladé a starší generace chceme zachytit to nejcennější – vzpomínky z minulých dob. Zachycením vyprávění seniorů na mikrofon tak vznikne radiodokument *Večer pro ucho*, kterým bychom rádi přispěli do Národní kroniky (viz výše).

www.knihovnalitomerice.cz

Doporučujeme

Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích

19. 10.–25. 11.

Václav Alois Šrůtek

Retrospektiva

7. 12. 2012–3. 2. 2013

Josef Kremláček a Josef Paleček

www.galerie-ltm.cz

Hospoda u letního kina

9. 11. Longital (Slovensko)

17. 11. 15.30 *Kupředu vzad!*

Přehlídka filmů tendenčních, agitacních atd. z dob nuceného nadšení, strachu, šedi a apatie

15. 12. Traband

Začátky ve 20:00,

www.modryznebe.cz

Mácha

Karel Hynek Mácha #2-3/2012_informačně-literární bulletin Knihovny K. H. M. v Litoměřicích

Karel Hynek Mácha #2-3/2012
Informačně-literární bulletin
Knihovny K. H. Máchy v Litoměřicích

Třikrát ročně vydává příspěvková organizace
Knihovna K. H. Máchy v Litoměřicích,
Mírové náměstí 26, 412 01 Litoměřice

ISSN 1803-7313
Evidenční číslo Ministerstva kultury ČR E 18798

Editor Jaroslav Balvín
Design Martin Raudenský
Tisk R&K Servis, Děčín

E-mail karel.khm@seznam.cz
Tel. 416 732 453
www.knihovnalitomerice.cz

Obsah

Úvodník	01
Profil – Ivo Vodička	02
Novinky z fondu knihovny	12
Letní putování s Jestřábem	17
Týden knihoven	18
Broučkáda	18
Výstava – Mančaft	19
Zemřel Jan Grimm	22
Komiks – Marek Rubec	23
Komiks – Dan Černý	28

Literární příloha

Rozhovor – Otakar Štorch	33
Nová kniha – Daniel Štraub	36
Literární soutěž Máchovou stopou – výsledky a vítězné práce	38

Literární večírek	57
Program knihovny	58
Doporučujeme	58

Milí přátelé,

Karel
František
Tománek

největší radost mi bezesporu udělal váš zájem o Letní putování s Jestřábem. Soutěž pro rodiče s dětmi připravila Alena Koudelková a trvala přes celé prázdniny. Sotva začal nový školní rok, přišla druhá radostná zpráva: literární soutěže Máchovou stopou se zúčastnilo na šedesát autorů! A do třetice ještě jedna příznivá zpráva: Když jsme vyhodnotili statistiku za první polovinu roku, zjistili jsme, že vás, čtenářů, přišlo do knihovny zase o něco více, vypůjčili jste si o něco více knih, a tudíž jste jich i více přečetli!

Přeji vám radostný a barevný podzim.

Ředitel knihovny. Foto © archiv

„Schovat do skříně, jednou za rok vyndat, podívat se na ně a dát je zas zpátky?“

ptá se nad svými knižními objekty spisovatel,
výtvarník a muzikant IVO VODIČKA.

Na náš rozhovor jste přinesl ukázat nějaké vaše autorské knihy, ale říkáte, že své knížky s sebou nosíte v tašce často. To se od nich nemůžete odtrhnout? Kdepak, to je v případě, že právě pracuju na některé nové, to nejsou ještě hotové knížky, ale teprve makety. Můžete si totiž něco nakrásně vymyslet, ale ve finále zjistíte, že některé věci prostě nefungují. Abyste se tomu vyhnul, musíte si udělat maketu. Takovouhle maketu nosím v tašce a chodím s ní třeba dva měsíce, protože používám různé druhy materiálu, které se po nějakém čase různě pnou. Ono se to nezda, ale papír je hodně živý materiál. Třeba se mírně změní vlhkost, jeden papír se stáhne a začne táhnout i ostatní papír, a celé se to zkrabatí. Rovnou do makety si pak píšu i poznámky, co všechno musím změnit, jak to dodělat, předělat... Zrod té věci je kapitola sama pro sebe. Knížku neudělám dřív než do roka.

Sešli jsme se k rozhovoru hlavně nad fotoprezentacemi vašich děl (najdete je na adrese www.czechlit.cz/autori/vodicka-ivo/authovr.ukazky). Jak se na ty artefakty díváte dnes?

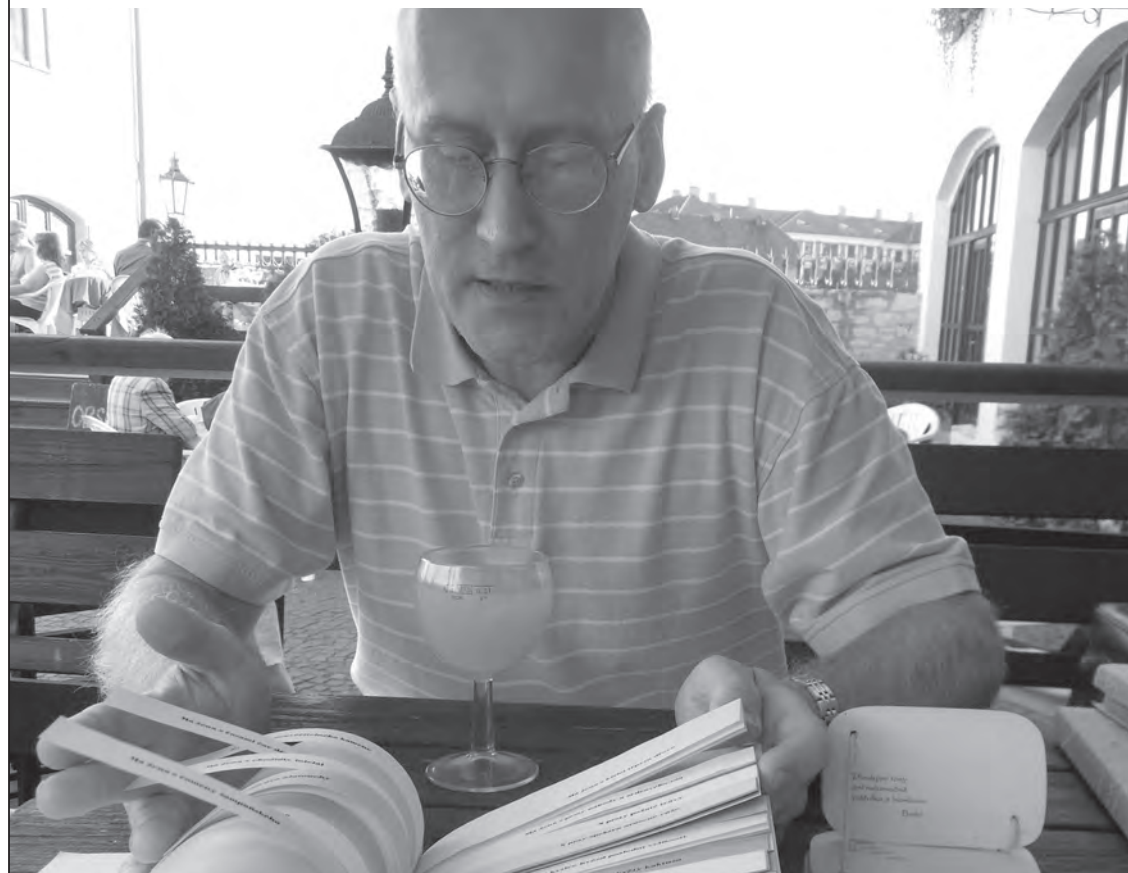
O dost jinak než v procesu vzniku. Není se čemu divit, první knižní objekty, „krabičky“, jak jim říkám, jsem začal dělat v roce 1991, a to už je jedna dvacet let. Fotoprezentace však nechápu jako dokumentaci, ale interpretaci toho, jak své knižní objekty dneska vidím a hlavně jak chci, aby je viděli diváci. Vybírám jim úhel pohledu, náladu fotografií, jejich řazení po sobě... Musel jsem nafotit třeba tři sta fotek jednoho typu objektu, pak jsem si sedl a vybral několik desítek. Zjistil jsem přitom, že změním-li jednu fotku v sérii, posune se i výsledný dojem z objektu. Když jsem se selekcí dobral k jakémusi výběru, rychle jsem tu prezentaci proklikával, obrázky za sebou běžely zrychle-

Ivo Vodička. Foto © archiv autora

ně, jako když člověk prstem projíždí takové ty knížečky, které fungují jako animovaný film – a když něco neladilo, přesunul jsem fotku, která vybočovala, někam jinam, nebo ji vyměnil. Fotil jsem třemi různě kvalitními fotoaparáty a překvapilo mě, že úplně nejvíc se povedly detaily focené mým starým panasonikem, který jsme koupili před šesti lety, a už ve slevě. Fotím jím rodinné akce a tak – a vyšly z něj nejvřelejší fotky, ačkoli místy rozmazané, rozpixelované...

Hodláte se tvorbě knižních objektů věnovat dál?

Já budu pořád dělat něco takového, nemůžu to nedělat. Je jenom otázka, jak rychle to půjde. Člověk musí mít nějaký popud a zároveň zpětnou vazbu, aby nestřílel jen do tmy. Takových výstřelů jsem už realizoval dost. Nakonec ty moje „krabičky“ byly jedním z nich. Žádný velký mediální ohlas jsem s nimi neměl, lidi prošli výstavou, podívali se, zasmáli se – což je dobře –, říkali si, jestli je náhodou nešálí zrak...

Všichni říkali: „Super, všechno pečlivě udělaný – ale co s tím?“ Často to jen jako nějakou kuriozitu brali i knihaři. Ale já to nikdy nechápal jako suvenýr. Na druhou stranu, chápu, přesto, že je to zajímavé, člověk dost dobře neví, co by s tím dělal. Dát si to do obývacího skla? Nebo si to schovat do skříně, jednou za rok to vyndat, podívat se na to a dát to zase zpátky?

V Čechách si lidi koupí do obývacího pokoje ještě tak obraz, někdy nějakou plastiku, ale umělecké vazby se prodávají strašně těžce. Na začátku devadesátých let žili knihaři, s nimiž jsem byl tehdy v kontaktu, v naději, že se objeví bohatí lidé, kteří ten um, tu práci, ty materiály, tu krásnou kůži a vazbu oceňují. Ale lidi, co zbohatli, šli po jiných věcech a ti, kteří v tom tu hodnotu viděli, neměli tolik peněz. V Rakousku nebo Německu je klientela úplně jiná. Tam lidi ke knihaři přijdou s tím, že chtějí pěkně svázanou knížku. Představte si to u nás – že by si někdo koupil knížku za tři stovky a přišel s ní ke knihaři s tím, aby mu ji za nějaké čtyři tisíce převázal...

Na druhou stranu existovali v minulosti umělci, kteří se podobnými díly prodávali a dnes mají vysokou hodnotu... Takový Jiří Kolář stačil zaplnit celý mediální trh. Jenže trh má jenom nějakou kapacitu, média referují v případě periferních odvětví umění většinou jenom o hvězdách. Člověk musí být šikovný na promotion. Je samozřejmě dobré být taky u zdroje informací, učit na umělecké škole, fungovat ve světě kumštýřů, kde se nabízejí kšefty – jakmile v tomhle člověk neje-

de, tak je mimo. Ale to je všude, je jedno, jestli jste spisovatel, hudebník nebo výtvarník.

A já vzhledem k tomu, že mám svou profesi, které se musím věnovat, už nemám sílu někde poletovat a nabízet se, mě vždycky bavilo to vymýšlet a vytvářet. Nechci si ale stěžovat, tohle jsem víceméně věděl od začátku. Takže jsem vystavoval leckde, i v zahraničí, ale na výstavy přišlo pár lidí, které to zajímalo, a tím to končilo. Proto jsem pak s knižními objekty přestal, vrstvil se mi doma – a co s tím. Spíš jsem hledal možnost, jak zužitkovat schopnosti a zkušenosti, které jsem díky práci na nich získal. Tak jsem začal dělat méně náročné a levnější věci, něco málo jsem prodal, tak akorát, abych měl na další náklad nebo na další věc, a něco posloužilo jako dárky pro kamarády.

To se vám nikdy nepodařilo realizovat žádnou zakázku?

Jednou jedinkrát. Jmenovalo se to book in book. Kamarád Michal Straka, fotograf, s nímž jsem několikrát vystavoval, dostal zadání vytvořit reprezentační publikaci pro labskoústecký Ústav techniky a řízení výroby Univerzity J. E. Purkyně. Tak jsme spojili síly.

Študáci tam seděli, žvejkali a koukali z okna

Vraťme se ke knižním objektům – kdy jste s nimi začal?

Někdy na začátku devadesátých let, ale s papírem v prostoru jsem dělal už v roce 1986. Kamarádi se pokoušeli dát dohromady dům na Máchových schodech v Litoměřicích. Když jsem odchá-

zel na vojnu, loučili jsme se a já při té příležitosti udělal výstavu objektů z papíru. Po vojně jsem udělal pár dalších, jenže s papírem je problém. On je hrozně křehký. Zvlhne, ztratí fazónu... Pak jsme jednou uklízeli na rodinné chalupě v Semilech a na půdě jsem našel staré plechovky, v nichž se prodávaly cvočky, sedlářské spojky, vazelína, krémy na boty – a jak ty krabičky měly starý potisk, takovou tu dobovou stopu první republiky a byly napůl zrezivělé, tak se mě zalíbily. Přišlo mi strašně líto je vyhodit, tak jsem je umyl, přelakoval – a teď jsem na ně koukal a říkal si: „Tak jo, dobrý, krabičky, ale co s nimi?“ A tam to udělalo blik a já si řekl: „Já si je nedám za sklo do obývacího pokoje, ale dám do nich ty papírový nesmysly.“ Protože krabičku zavřete, a ten nějak ztvarevaný papír je v ní schovaný jako v ulitě. To měkké je chráněno tou tvrdou slupkou, tou ulitou.

Zrovna v té době jsem ukazoval nějaké své autorské knihy Vladimíru Kaiserovi, dlouholetému vedoucímu labskoústeckého archivu, a on říkal: „Jo, nápady a ilustrace dobrý – ale který prase to vázalo?“ A já jsem řekl: „To prase jsem byl já.“ A on se smál a říkal: „Pojď ke mně chodit, já tě naučím vázat knížky.“

Tak jsem za ním chodil do okresního archivu a on mi dával domácí úkoly, abych se stal knihařem. Ale brzo jsem si uvědomil, že to stejně nikdy nemůžu vázat dobře, protože k tomu musí mít člověk dílnu. Takovou klasickou knižní vazbu neuštrikujete doma na stole, to musíte mít spoustu nářadí. A nemůžete začít tím, že si koupíte jen jeden kus.

Musíte mít naráz všechno – lis, zlatičku, šičku a další a další zařízení. I kdybych na to měl, neměl bych to kam dát. Tak jsem nad tím seděl, štrikoval k sobě ty sešítky, a nakonec si řekl: „Hele, to je nuda, já potřebuju dělat něco, co je kreativní, tohle je jenom rutina.“ Takže jsem ty úkoly nedodělal, ale přinesl jsem Kaiserovi ukázat ty svoje krabičky, které jsem vyráběl potajmu místo šití. On to otevřel a říkal: „Ty vole, to je dobrý, vyser se na šití a dělej jenom tohle.“ Tak jsem to pak dělal nějakých sedm let a částečně trochu i potom.

Formou „krabiček“ vznikla dvě complementární díla, *Der Prozess* a *My*. Tímto objektem jste zároveň vstoupil i na pole interpretace konkrétních literárních textů, ne jen práce s papírem.

My, to je něco jako Orwellova kniha *1984*: taková ta zmechanizovaná společnost, úplná kontrola ze strany systému, odosobnění lidí, kteří jsou označeni čísly, kteří jedou ne podle božího, ale státního plánu, jsou předurčeni ke konkrétním činnostem – Zamjatin předjal stalinistické zřízení hned ve dvacátých letech. Knižní objekt, který na popud textu vznikl, tvoří krabička svírající v sobě bloky trubiček z papíru, který jsem udělal přímo z textu knihy. Jako kdyby v těch trubičkách byly zakódovány osudy lidí. Jedna vedle druhé, jako včelí plástve.

A Kafka?

V té době jsem učil na obchodní akademii v Ústí nad Labem, kde se po revoluci likvidovala spousta věcí, něco kvůli porevoluční euforii, něco proto, že mělo dojít ke generální opravě budovy, a všechno naráz se stěhovalo

do náhradních prostor. Spousta věcí šla rovnou do popelnic a já jsem ze starých roztrhaných map, na které se kdysi dávno dávaly smaltované evidenční štítky, zachránil pro sebe aspoň čtyři. Chvilí jsem je měl doma v šuplíku, ale brzy se staly základem celého toho kafkovského knižního objektu. Balíček papíru, který nemá žádnou výpovědní hodnotu, protože je vytržený ze slovníku i z kontextu, převázaný drátem a s tou visačkou – beznaděj procesu, soudní spis, ve kterém není nic, a přesto funguje, nikdo neví, jak a kdy případ skončí...

Můžou tomu rozumět i ti, kdo Zamjatinu nebo Kafku nečetli?

Uznávám, některé mé výtvořky jsou málo komunikativní, protože útočí na jednu myšlenku nebo nesou jeden pohled na něco konkrétního – to, co jsem jimi myslel, pak lidem může unikat. Ale najdou si v tom třeba zase něco jiného, já nebeduji.

V době, kdy jsem ty objekty dělal, jsem učil hlavně češtinu, mluvil o knihách, že jsou něco velikého a jaký je v nich duchovní potenciál – a teď ti študáci tam seděli, žvejkali a koukali z okna. To byl jeden z těch momentů, kdy si člověk říká, že normální formou to sdělit nejde, tak to třeba může jít nějak jinak. Nakonec ti študáci to stejně nikdy nepřčetli, a stejně se o obsahu knihy dozvěděli z anotace, ze sekundární literatury. Povědomí o spoustě knih je u většiny lidí pouze ve zkratce; kniha je stejně zavřená, viděná jenom zvenku. A v tom knižním objektu je to taky tak, je to taky zavřené, a i když to otevřete, dál se nedostanete, ale utkví

vám to v paměti. To, jak to vypadá, o něčem vypovídá.

Bubnové knihy a válečkové knihy zajímať kombinují kulturu křesťanských růženců a východních modlitebních mlýnků...

Já mám zenový buddhismus rád, odpovídá mému naturelu, i když buddhistou nejsem. Jít až na dřev, minimalismus... Stejně jako minimalistická haiku, která čas od času skládám. Tam je pár slov, a čím méně, tím lépe.

Ta doba byla destruktivní

Vaše knižní objekty ze začátku devadesátých let vypadají sice na první pohled hravě, na druhou stranu člověku za chvíli dojde, že vlastně sestávají ze spousty destruovaného textu, což je trochu depresivní...

To ano, může to být pravda. V první polovině devadesátých let se všechno bortilo, drolilo pod rukama – což ostatně pokračuje dodnes. Lidi, se kterými jsem se předtím mohl bavit o literatuře, filmu a jiných takových věcech, najednou začali dělat byznys a už se o tom bavit nechtěli. Někteří se se mnou nechtěli bavit vůbec a dodneška se se mnou nebaví, protože jsem pro ně už jenom tvář z dětství, ze školy, protože oni se vyšplhali nahoru, mají firmy, mají baráky...

Mě to dost bolelo – když se s někým kamarádíte dvacet let od dětství, a on vás najednou jako že nevidí... Možná to tedy byla z mé strany i zlost, to cupování, rozřezávání, mačkání textu – protože člověk fakt nebyl v pohodě, když se všechno radikálně měnilo. Když jste čtenář literatury, máte rád umění, učí-

te o tom, a najednou jsou všechny duchovní hodnoty nepodstatné – „s tím neotravujte, až si na to vyděláme, pak se tím začneme zabývat“, jak říkával jeden náš pořád přední politik...

A my jsme si na to v podstatě nikdy nevydělali a už ani nevyděláme, ale spousta věcí nám mezitím utekla. Byl jsem u toho přerodu a viděl jsem, jak se děti z roku na rok úplně měnily, měnil se jejich přístup k věcem, které už nebyly ochotny vnímat. Rozpadla se spousta věcí, která fungovala, a dneska se za to horko těžko hledají náhrady. Třeba amatérské soutěže a svazy, kroužky ve školách, to všechno padlo – škoda toho. A dodneška děti běhají po ulicích, anebo sedí u počítače.

To, že ta doba byla v mnoha ohledech destruktivní a že jsem na ni destruktivně reagoval, jsem si uvědomil až teď, když jsem fotil a fotil ty knižní objekty a vytvářel svůj nový pohled na ně. A samozřejmě té době jsem podlehl i ve své tehdejší tvorbě. Vlastníma rukama jsem vyhazoval knížky, které byly v učitelské knihovně ještě od Rakouska-Uherska, třeba celý Brockhaus Lexikon... Bylo to gigantické dílo, které prošlo dějinami, a najednou ho už nikdo nechtěl. Já vím, že bych si ho nepřčetl, protože byl v němčině a napsaný švabachem... Některé knihy, které by jinak skončily v popelnici nebo ve sběrně, jsem ale nakonec zachránil a recykloval je, dal jim nový život. Objevily se v novém kabátě na nějaké výstavě, lidi si je prohlédli, pobavili se. Že dělám z použitých materiálů, je z mé strany často znouzectnost. Není umění koupit si pěknou kůži, pěkný

papír nebo si zaplatit tiskárnu a nechat si vytisknout a svázat pěknou knížku – když máte peníze a víte, že prodáte. Peníze na takové věci já nikdy neměl, a popravdě bych je na to ani nechtěl dát, takže jsem používal recyklované materiály, protože ty pro mě byly dostupné vždycky.

Čemu jste se věnoval po období „krabiček“?

Ve druhé polovině devadesátých let jsem už byl krabiček a jiných takových objektů nasycen, už se mi začínaly doma kupit, taky jsme měli malé děti, já byl hodně zaměstnán ve škole a chtěl jsem mít nějaké věci pro kamarády, od kterých jsem v té době pořád něco potřeboval. Oni říkali: „Hele, jo, dobrý, my ti to odvezem, seženem, zařídíme, a až budeš mít nějakou hezkou věc, tak nám ji dáš.“ Takže tohle mě přitlačilo dělat něco srozumitelnějšího a v nějakém vyšším nákladu, řekněme pětadvaceti třiceti kusů. Protože někteří kamarádi, kteří se nezbláznil a nepřestali se se mnou kamarádit, byli najednou ve firmách, a pokud byli slušněji postavení, měli obrovské možnosti. Ze školy nezařídíte nic – nemáte služební telefon, nemáte auto, netočí se tam prachy, netočí se tam materiál, nemáte pod sebou dělníky, kterým byste řekl: „Dneska si na dvě hodinky odskočíte.“ Jste rád, když vám škola jednou za tři roky dá propisovačku, pravitko a sadu pastelek.

Někdy v této době jsem se taky pokoušel dělat blahopřání a přivydělat si tím i v Praze. Jenže to vám řeknou: „Přijďte ve středu v deset, to byste tady mohl chytit pana vedoucího.“ Jenže

v deset ve středu já mám podle rozvrhu něco, a nemůžu říct ředitelce: „Já potřebuju jet do Prahy se domluvit, že bych tam něco prodal, tak v osm ráno pojedu, v jednu se vrátím, a vy to tady beze mě nějak vydržte.“ To prostě nejde, kantořina vás hrozně váže a takové představy, že si při ní dokážete něco přivydělat, jsou liché. Navíc se sem z Německa a Číny najednou naválila spousta barevných tištěných blahopřání – a cena ruční a automatické práce je úplně někde jinde.

Máte k této své „dárkové“ epizodě, v níž ostatně pokračujete dodnes, despekt? Považujete ji za méněcennou součást své tvorby?

Vůbec ne, vždyť přece každá věc má určité dispozice, určení, mantinely. Když jste kvalitní muzikant, můžete hrát ve filharmonii a zároveň v jazzové kapele anebo na svatbě. Není špatná a dobrá, nebo vyšší a nižší muzika. Je jenom dobře nebo špatně odvedená muzika. Já dělal taky spoustu užité grafické práce, loga a takové věci, kdy jsem musel výtvarný názor přizpůsobit konkrétnímu účelu.

V Terezíně, kde jsem žil jako dítě, bydlel pan Lukš, výtvarník, který dělal návrhy etiket, vinět a jiných propagačních materiálů bohušovické mlékárny a zároveň volnou grafiku a litografii na diplomy, pamětní listy a další věci pro Terezín. Mezi nimi nádherná panoramata Českého středohoří, taková toho fillovského stylu. Jako dítě jsem pana Lukše strašně obdivoval. Když jsem šel do první třídy, pro národní výbor v Terezíně a pro školu každému prvňáčkovi namaloval temperou

pamětní dvojlist a každý z nás na něm měl něco jiného. On to pro těch čtyřicet prvňáčků dělal snad celý rok!

Takže pan Lukš dělal tohle – řekneme – umění a na druhou stranu nálepky na sejry. A já znal jak věci, ke kterým jsem vzhlížel na radnici nebo ve škole, tak i ty etikety. A postupně jsem si uvědomil, že je to furt jedna práce, a buď je kvalitní, nebo ne. Nikdy tedy nedělám žádné rozdíly v tom, co je vysoké a co nízké.

Prosím vás, pane Juliš, tak mi řekněte, jak tomu mám říkat?

Jak jste se dostal ke spolupráci s tehdy ještě žijícím básníkem Emilem Julišem?

K tomu mě poštou chli kamarádi z Loun, bratři Strakové. Oni se s Julišem znali, a aby mě postrčili, řekli, že mu řeknou, aby mi dal nějaké básničky, a že já mu udělám knížku, a ať mu zavolám. S Emilem Julišem jsme mluvili dvakrát, on říkal: „Jo to jste vy, voni mi to kluci Strakovi říkali.“ A já: „Jo, to jsem já, a měl byste pro mě něco?“ A on: „No víte, já nevím...“ a todleňto a támdleňto. Tak jsem volal zase Strakům a oni: „No jo, to víš, je to starý pán.“ Jemu už tehdy bylo kolem osmdesáti. Takže to uvadlo, za rok a půl po tom jsem ale dokončil Listy, což je graficky zvláštně pojatá kniha mých haiku, a Strakouši zase: „Hele, tak my vezmeme ty Listy a dáme mu je.“ A on si je prohlédl a řekl: „Tak jo, jdem do toho.“

Šli jsme ho navštívit do bytu na lounském sídlišti, povídali jsme si a já se ho znova ptal, jestli má nějaké nové verše.

„Helejte, po mně v tomhle věku nemůžete nic chtít, já už nepíšu. Ale víte co, já vám dám knížku, podle mě nejlepší, kterou jsem napsal, a vy si něco vyberte.“ A dal mi *Novou zemi*, která vyšla až po revoluci, ale napsal ji dřív. Mně se v ní líbila jedna ucelená část, a tu jsem si vybral, to bylo na jaře 2005.

Na konci léta jsme s Michalem Strakou připravovali velkou společnou výstavu v Duchcově a Michal říkal: „Juliš se znal s Kolářem, ty tvoje knižní objekty se mu budou líbit.“ Tak ho přivezl před vernisáží, a když jsme mazali chlebičky a jednohubky, tak jsme si sedli, a jak se na to díval, já mu říkám: „Tohle jsem si připravil, myslel jsem, že by to sedlo k těm vašim veršům.“ A on: „To nejsou verše.“ Tak říkám: „No tak

k té vaší poezii.“ – „To není poezie.“ – „No tak k těm vašim básním.“ – „To nejsou básně.“ – Já už nevěděl, kudy kam: „Prosim vás, pane Juliši, tak mi řekněte, jak tomu mám říkat?“ – „To jsou texty.“ – „Tak teda k těm vašim textům jsem připravil tohle, jestli by se vám to líbilo.“ A ukázal jsem mu nějaké vyšívané ilustrace, kterými jsem pak tu bibliofilii doprovodil. A on říkal: „Jo jo jo, to se mi líbí.“ To jsem si oddechl a byla to pro mě velká čest, protože Emil Juliš byl také velký výtvarník, což spoustu lidí ani neví.

A ještě v listopadu toho roku jsme v lounské knihovně bibliofilii *Zachytit zachytitelné* křtili. Byl se tam podívat i Zdeněk Sýkora, s Julišem byli velcí kamarádi. Juliš mi podepsal knížky, já

Emil Juliš a Ivo Vodička. Foto © archiv autora

jsem mu nějaké dal – a většina nákladu mi ještě leží doma. Velký zájem o to nebyl, přestože si myslím, že to je opravdu dobrá knížka: i nápady i zpracováním i tím, že je to vůbec jedna z mála Julišových bibliofilí, které vlastnoručně podepsal. Jak jsem koukal do soupisu jeho knih, on bibliofilí tak moc nemá, a těch, co mají takhle malý náklad, je úplné minimum.

Je vůbec zvláštní, že některé věci zájem nevyvolají, ač jsou kvalitní. Pro zajímavost, tuhle knížku jsem dal do soutěže Památníku národního písemnictví o nejkrásnější knihu roku, tam je taky kategorie bibliofilie. Nikdy předtím jsem tam nic neposílal, protože zápisné je pět set korun s tím, že by ještě byli rádi, kdybyste jim tam pak tu knížku nechal... Ale Juliše jsem tam poslal. Pak mi přišlo, že nejsem mezi hodnocenými, a že pokud si knížku nevyzvednu, zůstane jim ve fondu. Tak jsem si říkal, to ani náhodou a jel jsem tam o jarních prázdninách. Řekl jsem, že si jdu pro knížku, a oni na to: „Ta kolegyně, co to má na starosti, tady zrovna není, tak se posaďte. A vy jste kterej autor?“ A já: „Dělal jsem takovou knížku Julišovi, takový ty prošíváný ilustrace.“ A oni ztuhli a: „Jo to jste vy!“ Já říkám: „Jo, to jsem já.“ – „No tak počkejte.“ A teď se tam na mě začali chodit dívat taková ti normální zaměstnanci, přišli se pozdravit, utrousili pár vět... V tom okamžiku jsem měl takovou radost, protože jsem si říkal: „Hele, tak to jsou lidi, který tady pracujou, a ty knížky jim procházely rukama nebo je aspoň viděli, a oni si mě zapamatovali...“ To mi přišlo jako velké vyznamenání.

Ale nevyhrál jste nic...

Nechci, aby to znělo ublíženecky, ale na těch pár výstavách, které se u nás pořádají, obsadili prostor určití autoři, kteří se tam pak točí. Pravdou je, že spoustu z nich je perfektní, třeba Květa Pacovská – takové nápady a zpracování má málokdo. Ale kdo má blíž k tisku, technologiím a sponzorství, to má samozřejmě snazší. Když dělám něco já, nestojí mě to skoro ani kačku, ale zase neohromím špičkovou tiskovou technologií a musím se snažit dohnat to jinak. Na všech uměleckých soutěžích to kromě toho chodí tak, že si porota řekne: „Hele, ten už by si to po těch letech taky zasloužil.“ A nakonec je to jedno z mála možných ocenění těch, kteří to někde na škole třeba i celý život učí.

Proč nejste aspoň ve Spolku českých bibliofilů?

Ani nevím. Co by mi to přineslo?

To nevím.

Já právě taky nevím. Já byl členem spolku knihvazačů, ale to jsou všechno takové organizace, kam zaplatíte příspěvek, a jednou za rok vám dojde bulletin. A stýkat se s kolegy? Já jsem stejně vlk samotář. Zvolil jsem si tenhle individualistický režim, a už z něho asi nedokážu vybočit. Já se s tím ani nemám kam tlačit a popravdě jsem pro to nikdy moc nedělal. Pro mě je to taková dobrá relaxace – že mám o čem přemýšlet, že si třeba sám něco dokážu, že mám něco pro kamarády – a naučil jsem se od toho nic moc dalšího nečekat.

Mně se vždycky líbilo krédo Devětsilu, jak Wolker říkal – všichni jsou uměl-

ci, jenom to umění z nich musí prolézt ven... Dřív jednou za týden chodili po vesnicích muzikanti – a já teď taky – hrát do hospody lidem pro zábavu a třeba i na zámek nějakou tu dnešní klasiku, a jinak dělali na poli nebo byli řemeslníci – a dneska se tomu říká „lidové umění“. Oni to asi nevnímali tak, že dělají umění. Oni si prostě šli zahrát, nebo si stejně tak vyzdobili doma skřín.

Lidi mají rádi, když se věc hýbe

Ve *Volném svazku/Písni písni* jste zvláštním způsobem zkombinoval Nezvalovy a Bretonovy texty. Jaký je vztah těch dvou děl?

Když jsem studoval češtinu, dostaly se mi do ruky Nezvalovy sebrané spisy z padesátých let a mezi nimi byl jeho překlad Bretonovy surrealistické básně *Volný svazek*. A protože jako středoškolák jsem meziválečného Nezvala miloval, překvapilo mě, že tuhle básně vlastně znám. Porovnáním jsem zjistil, že jde o básně velmi podobnou, myslím, že se dá říct stejnou. Nezval totiž *Volný svazek* přebásnil pro účel Bretonovy návštěvy na začátku třicátých let, kterou zorganizoval pro prvorepublikovou intelektuální levicovou společnost. Tak jsem z toho vydedukoval, že když Nezval toho Bretona překládal, řekl si: „Hele, já přece nejsem takovej vůl, abych tohle taky nesložil.“ A střihnul si paralelní básně, kterou sám za sebe vydal, pak bylo dvacet let ticho po pěšině a ten překlad šel na veřejnost až pak... Jinak ale byl Breton Nezvalovi za to přednáškové turné, které pro něj zorganizoval, až do smrti vděčný, protože tady v Praze za před-

nášky dostal docela dost peněz v době, kdy ve Francii doslova hladověl.

Proto mi přišlo dobré nechat ta dvě díla prolnout, a to systémem veršů rozřezaných na pásky, které vytvářejí takovou pohyblivou knihu. Tu formu jsem nevymyslel úplně sám: Raymond Queneau napsal ve dvacátých letech svou nekonečnou báseň a jeho přítel, architekt Robert Massin, mu k jejímu ztvárnění vymyslel tenhle lístkový systém.

Musím říct, že tahle kniha se lidem líbí, přijde jim originální, vtipná. Lidi mají rádi, když se věc hýbe a je takhle hravá. Nakonec tenhle kombinatorický princip se neustále nějakou formou objevuje v knihách pro děti a v různých hrách. Každý si určitě vzpomene na vystřihovánku s panáčkem a panenkou, kterým se mohly dávat různé šatičky...

Ivo Vodička se narodil roku 1962 v Mělníku. Absolvoval Pedagogickou fakultu v Ústí nad Labem v oborech český jazyk a literatura a občanská výchova. V současné době učí na Střední škole pedagogické, hotelnictví a služeb v Litoměřicích. Od roku 1985 vytváří autorské knihy, volné typografie, vizuální poezii, koláže, objekty z papíru a knižní objekty. Zaměřuje se hlavně na netradiční pojetí knihy, experimenty s multitemy a materiály. Sám kytarista si pro vlastní potěšení vyrobil z koupeného dřeva několik akustických i elektrických strunných nástrojů. Vedle toho je prozaikem (knihy beletrizovaných vzpomínek na dětství v Terezíně *Kam se kutálejí kašany*) a propagátorem problematiky leváctví (knihy *Nechte leváky drápat* – více o tomto aspektu Vodičkovy tvorby v rozhovoru v bulletinu Knihovny K. H. Máchy 1/2009, s. 30). S manželkou Irenou mají dva syny.

Bookowski četl v létě u Labe, četl i u Ohře, na pláži v Pišťanech – a jestli se neučetl, čte dodnes. Sledujte jeho recenze na našich stránkách (www.knihovnalitomerice.cz/pod-pultem-tma/bookowski-doporučuje).

Beletrie

Michaela Klevisová
Čekání na kocoura
Motto 2012

Alice složitě hledá cestu k dospívající dceři, Delfína už nechce být dál single, Théo těžce nese stěhování z venkova do města, malý David se musí smířit s rozvodem rodičů... Jedno mají všichni hrdinové společné: lásku ke kočkám. Čtrnáct křehkých příběhů o vztazích lidí, kterým autorka přezdívá „kočkaři“, k jejich čtyřnohým přátelům vám vykouzlí úsměv na rtech a zároveň vás i dojme.

„O kočkách píš, protože s nimi souzním,“ vyznává se „kočkařka“ Michaela Klevisová (1976). „Vyhovuje mi jejich láska bez závislosti, oddanost bez odevzdání. Nepotřebuju, aby mě někdo potřeboval. Stačí, když mě bude mít rád, protože si jeho přízeň zasloužím. A přesně takhle vypadá vztah s kočkou. Je to rovnocenné partnerství. Zadarmo v něm nedostanete nic, ale proč byste také měli? Když se snažíte, kočka vás odmění velkou láskou, důvěrou a spoustou radostí.“

Čekání na kocoura je čtvrtým titulem Klevisové, která debutovala románem s detektivní zápletkou *Kroky vraha*, za nějž obdržela Cenu Jiřího Marka za nejlepší detektivní knihu roku 2007.

Zuzana Brabcová
Rok perel
Druhé město 2012

Když v roce 2000 vyšel poprvé *Rok perel*, stala se z něj událost. Že knihu Zuzany Brabcové provázely příznivé recenze, na to byla zvyklá již od své prvotiny. Ale *Rok perel*, to byl náhle zcela jiný případ. Nádech senzace, spojený s románovým lesbickým coming outem, vyvolal zvědavost i těch médií a čtenářů, kteří by jinak o autorku asi nezavadili. Lesbický vztah dodává románů dráždivý prvek čehosi, co v české literatuře do té doby nebylo přítomno, či přinejmenším ne tak otevřeně. Krom toho v něm jde o (medializovaný) příběh samotné autorky, která prošla podobnou zkušeností jako její hrdinka. Když Lucie potká mladou vyzývavou Magdu, její dosavadní život se hroustí v míře, jakou si předtím nedokázala představit a jež má paralelu v tak velkých postavách světové literatury, jakými byli Mannův profesor Unrat či Nabokovův Humbert Humbert. Coming out přitom není úlevou – po euforických okamžicích přichází kocovina a změna sexuální orientace sice zůstává daností, ale zároveň také novým břemenem ve vztahu k většině lidí, s nimiž byl spojen dosavadní Luciin život. Brbcová příběh staví téměř jako thriller s tajemstvím: postupně získává ob-

rys a tempo a graduje do dramatického finále...

„*Rokem perel vstoupila česká próza velmi slibně do jednadvacátého století*,“ prohlásil literární kritik a zakladatel ceny Magnesia litera Pavel Mandys. Na nové vydání knihy navázal v říjnu nový román Zuzany Brabcové *Stropy*.

Naučné oddělení

Vladimíra Dvořáková
Rozkl(r)ádání státu
Universum 2012

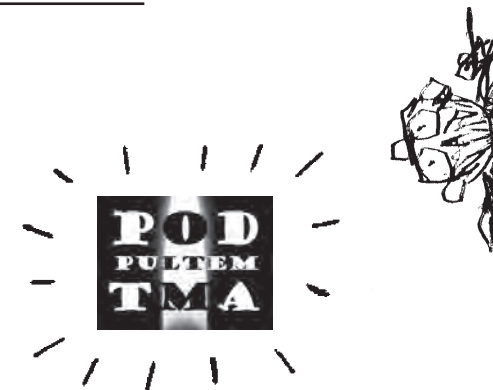
Známa česká politoložka hledá odpověď na řadu otázek, které si veřejnost klade – co se v této zemi děje, proč se tomu tak děje a zda existuje nějaké východisko. V sérii krátkých textů pojmenovává nešvary bující ve společnosti, hledá jejich kořeny a podstatu. Podrobně se zabývá politickou kulturou a fungováním státu, do hloubky analyzuje kauzu plzeňských práv a ukazuje možná řešení. Text oživují četné příklady z poslední doby. Knížka je určena širšímu publiku a měla by přispět k posílení kritického myšlení a zvýšení zájmu o věci veřejné.

Prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc., (1957) je vedoucí Katedry politikologie na Fakultě mezinárodních vztahů Vysoké školy ekonomické v Praze a předsedkyně Akreditační komise České republiky. V listopadu 2003 se stala první ženou mezi profesory politikologie jmenovanými v České republice.

Ota Ulč
Velikáni a malikáni
Šulc & Švarc 2012

Kniha o Češích v exilu. Publicista, prozaik a autor cestopisů Ota Ulč (1930) je potkával na všech kontinentech, ale nejvíce v Americe, kam se vystěhoval. Za půl století důvěrně poznal řadu zajímavých osobností (Egon Hostovský, Ferdinand Peroutka, Karel Steinbach, Jaroslav Vašata, Rudolf Firkušný, Josef Škvorecký, Ivan Sviták, Evžen Balon a mnoho dalších). A protože měl boty z toulavého telete, našel krajany na tichomořských ostrovech i mezi kanibaly, v kanadské divočině, v Austrálii, Jižní Africe či Jižní Americe. Emigraci v roce 1959 se dostal do svobodného světa, kde má člověk odpovědnost za vlastní rozhodování. A to je někdy břemeno k neunesení pro malikány i velikány.

Autor se představuje na stránkách www.otaulc.com.

Čtete on-line magazín knihovny na adrese
www.knihovnalitomerice.cz/pod-pultem-tma

Dětské oddělení

Petr Horáček
Nový domek pro myšku
 Portál 2012

Jak může myška dostat velké jablko do svého malinkého obydlí? Nezbude jí nic jiného, než si najít jiné, o něco větší bydlení. Všechny domečky, které cestou potká, ale už mají svého nájemníka. Jak její putování za novým domkem dopadne, to se dozvíte v knížce.

Petr Horáček je výtvarník a autor velmi úspěšné série dětských knih (zatím jich vyšlo pětadvacet a na dalších pracuje). Jeho knihy byly přeloženy do několika jazyků, kniha *A new house for mouse* byla v Holandsku (po překladu) zvolena Obrázkovou knihou roku 2008. Kniha *Silly Suzy Goose* získala v USA několik prestižních knižních ocenění. Autor žije a pracuje ve Velké Británii, kam se přestěhoval po studiích. *Nový domek pro myšku* a *Husa Líza* jsou první knihy P. Horáčka, které vycházejí v České republice, v nakladatelství Portál se chystá vydání i dalších jeho titulů. Autor se představuje na stránkách www.petrhoracek.co.uk.

Gejza Demeter
Ráj na zemi
 Triáda 2012

Gejza Demeter (1947, Ústí nad Labem) napsal soubor deseti romských pohádek jako hold svému dědečkovi, kováři a lidovému vypravěči z romské osady v Dlhém nad Cirochou nedaleko Hu-

menného, jehož vypravování poslouchal před půlstoletím jako dítě. Dědečkovi vděčí Gejza Demeter nejen za látky k pohádkám, ale i za svůj literární talent, který po něm zdědil a úspěšně jej zužitkoval. Úvodní pohádka, která dala souboru název, představuje „epos o stvoření“. Dále jsou ve sbírce přítomné pohádky kouzelné, v nichž se čerti proměňují ve faráře, hrdinové podnikají dobrodružství za osvobození zakletých princezen či svých blízkých a bojují s čaroději nebo draky. Zastoupeny jsou také pohádky anekdotické, v nichž prolhaný chytrák převezí bohatého sedláka a posléze i Nejvyššího čerta či hloupý hrdina dosáhne štěstí.

Originalita Demeterova stylu spočívá v tom, jak tvořivě dokáže s jednotlivými pohádkovými prvky zacházet a přitom ctít pravidla pohádkového žánru a zároveň sytit vyprávění původními prvky romského vypravěčství i „realiemi“ ze života Romů v prostředí východoslovenské osady. Živost, s jakou se Gejzovi Demeterovi podařilo žánr ústního vypravování převést do psané podoby, jako by čtenáře vybízela, aby se po přečtení pohádek pustil do jejich vlastního vypravování a vrátil tak pohádku do koloběhu ústního předávání.

Hudební oddělení

Šafrán
Nahrávky z let 1968–1976
 Galén 2011

Kolekce dvou CD je souborným vydáním všech zachovaných studiových na-

hrávek pěti písničkářů ze sdružení Šafrán. První disk obsahuje dvacet písní, které základní pětice Šafránu – Jaroslav Hutka, Petr Lutka, Vladimír Merta, Vlastimil Třešňák a Dagmar Voňková – natočila na malé desky, na druhém disku je zachyceno jediné album Šafránu, legendární LP deska z roku 1976 sešrotovaná na příkaz Státní bezpečnosti.

Soubor dávno nedostupných nahrávek obsahuje i nikdy nevydané čtyři písně Jaroslava Hutky a Vlastimila Třešňáka. Součástí obalu je řada fotografií, texty všech písní a zasvěcený průvodní text Jiřího Černého.

Norah Jones
Little Broken Hearts
 EMI 2012

„Mnohem blíže než k oblíbeným zpěvačkám svého dospívání, černým Američankám Billi Holidayové, Nině Simonové nebo Ettě Jamesové, má dnes jejich krajanka Norah Jonesová k Angličance Kate Bushové nebo Islandce Björk. Tedy blíže k poklidnému, sebezpytnému písničkářství na hranici folku i country, dál od jazzu a rhythm and blues.“ Tak popisuje páté album dcery slavného indického sitáristy Raviho Shankara hudební kritik Jiří Černý a dodává: „Málokterá písničkářka umí tak zveršovat svou slabost, nenaplněnost a touhu jako Norah Jonesová na tomto albu.“

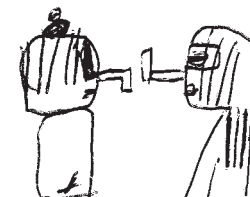
Jonesová hrála rovněž ve filmech, mj. v Borůvkových nocích slavného hongkongského režiséra Wonga Kar Waie (*Chunking Express*). Vyčerpávající informace nejen o tomto albu vám poskytne fanouškovské stránky zpěvačky www.norahjones.cz.

Komiksy

Džian Baban, Vojtěch Mašek,
 Jiří Grus
Ve stínu šumavských hvozdů
 Lipník 2012

V románu českého spisovatele Stanislava Komárka *Mandaríni* se objevují ukázky z neznámého a v češtině nikdy nevydaného románu Karla Maye *Ve stínu šumavských hvozdů*. Komárek z tohoto díla, unikátního jednak tím, že je u nás zcela neznámé, a jednak tím, že se dobrodružství Mayova alter ega Old Shatterhanda alias Kara Ben Nemsího tentokrát odehrává v šumavském pohraničí, cituje pouze krátké fragmenty.

Scenáristé Džian Baban a Vojtěch Mašek z tvůrčí skupiny Monstrkabaret Freda Brunolda a výtvarník Jiří Grus neměli Mayův originál k dispozici, ale jejich záměrem bylo na základě těchto fragmentů na ploše komiksu děj celého románu zrekonstruovat. Výsledným tvarem je dobrodružný barevný obrázkový příběh. Slavný Old Shatterhand zde tentokrát nečelí hordám po zuby ozbrojených lupičských tlup, nýbrž zdánlivě bezbranné, chladnokrevné, ledově krásné femme fatale Barboře, jejímž předobrazem je feministická spisovatelka Božena Němcová. Čtenáři a čtenářky si jistě dovedou živě představit, v jak strašném nebezpečí se tento nevinný a čestný muž tentokrát ocitá...

Audioknihy

Jaroslav Rudiš, Petr Pýcha

Lidojedi

Radioservis 2012

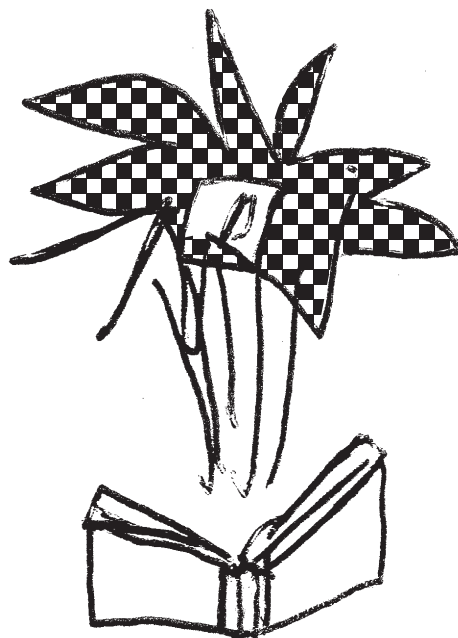
První původní rozhlasová hra autorské dvojice Jaroslav Rudiš a Petr Pýcha, která má za sebou několik adaptací svých divadelních her (*Léto v Laponsku*, *Strange Love*, *Salcburský guláš*). Veřejnosti je známý především prozaik Jaroslav Rudiš, autor románů *Nebe pod Berlínem* nebo *Konec punku v Helsinkách*. S Jaromírem 99 vytvořil úspěšnou komiksovou trilogii *Alois Nebel*.

Své nejnovější hře dali autoři podtitul *Hororová komedie*. Příběh odstartuje telefonát bohatého a extravagantního podnikatele do cateringové agentury Mlsný Jack. Její provozovatelé, Martin, Bára a Ondřej, neprožívají zrovna nejšťastnější chvíle svého podnikání, které zastřešuje slogan „ugrilujeme vaše

sny“. Bářino zprvu mechanické přikývnutí na podnikatelův požadavek proto začne dostávat konkrétní obrysy. A to i přesto, že jeho snem je tentokrát ugrilovat člověčinu. Nakonec dostanou nápad, který vypadá zpočátku jako nadějný řešení. Druhou dějovou linku tvoří příběh venkovského kněze. Jeho farnost v Podkrkonoší skomírá, do kostela zatéká, kvůli ekonomické situaci přišel o ministranta a kvůli životosprávě přichází i o paměť. Právě k němu, jakožto bývalému lékaři, zamíří trojice z Mlsného Jacka hledat pomoc poté, co se jejich plán po nočních eskapádách v pražských Holešovicích zásadně zvrtně...

V rozhlasové hře uslyšíte mj. hlasy Oldřicha Kaisera, Tatiany Vilhelmové nebo Kryštofa Hádky. Režii měl zkušený Aleš Vrzák.

Komiksy i audioknihy najdete na hudebním oddělení.

Letní putování s Jestřábem

Soutěžení pro rodiny s dětmi, které připravila ALENA KOUDELKOVÁ z dětského oddělení, nadchlo účastníky.

Musím konstatovat, že akce stojí za mimořádnou pochvalu. Velice děkujeme za skvělou organizaci a nápady lidičkám, kteří tuto akci připravili. Skvěle vymyšlené, vtipné a dobrodružné. Děti, ale i my rodiče jsme byli naprosto nadšení.

S POZDRAVEM LINHARTOVCI A BÉNOVCI

Akce se mně i dcerkám moc líbila, poznaly jsme v Litoměřicích místa, která jsme ještě nenavštívily, a znovu jsem se přesvědčila, v jak krásně historickém městě žijeme. Popis cesty i úkoly byly jasné a pochopitelné i pro menší děti. Doufám, že se podobná akce zopakuje. Děkuji za hezké odpoledne.

ANDREA ŠVIHELOVÁ

Chtěla bych poděkovat za sobotní akci Putování temnými uličkami v rámci Putování s Jestřábem, které jsem se zúčastnila se dvěma dcerami. Trasa byla tak výborně naplánována, že jsme se dostaly do míst, kudy jsme ještě nikdy nešly a ze kterých na nás dýchla poetická atmosféra starých časů. Připravené úkoly děti zaujaly a ještě jsme se při jejich plnění dozvěděly spoustu zajímavých informací. Na výlet do křivolakých litoměřických uliček budeme vzpomínat jako na velice vydařené a příjemné prázdninové odpoledne a už se těšíme, až touto cestou někdy provedeme i další rodinné příslušníky.

LENKA, KAČKA A MARKÉTKA MAŠKOVY

Vyhlášení soutěže. Foto © Z. Čuchalová

Týden knihoven

První říjnový týden byl ve všech českých knihovnách tradičně nabitý autorskými čteními, besedami a dalším programem pro veřejnost.

U nás se představil např. spisovatel a scenárista Bedřich Ludvík, rozhlasový moderátor Stanislav Berkovec nebo nakladatelka ženské literatury Marie Noe.

Broučkiáda

Na závěr Týdne knihoven jsme v knihovně mohli opět spatřit rej broučků a berušek

Již tradičně si děti zasoutěžily a zatančily, tentokrát s kapelou Prak. Poté následoval lampiónový průvod.

„Jako když si jde zákazník ke krejčímu ušít sako,“

charakterizují způsob své práce a komunikace s klienty MICHAL KUKAČKA a TEREZA MATYÁŠKOVÁ. Ti jsou členy studia Mančaft (www.mancaft.cz), které sdružuje hned deset studentů labskoústecké Fakulty umění a designu (FUD) z jejich různých ateliérů. Vystavovali v knihovně až do konce října.

Na čem jste dělali naposledy – byla to právě výstava v naší knihovně?

Paralelně s ní jsme měli výstavu v nově otevřené restauraci Pilsner Urquell – Plznička u Formana v Brně. Zde jsme prezentovali spíš komerční zakázky a vyhrané soutěže – chtěli jsme ukázat, co umíme a co můžeme nabídnout potenciální klientele, jako grafický design, vizuální identity, design interiéru, písma... Knihovna je spíš lidovější prostor, nechtěli jsme nikomu nic „cpát“, tak jsme vystavili práce, které děláme ve svém volném čase, nebo volné práce z ateliéru. Jsou svobodnější, nejsou udělané ani vystaveny za účelem „lovu“ klientů. Mají působit spíš jako nějaký „ambient“ prostoru.

A na čem děláte zrovna teď?

Vyhráli jsme soutěž na jednotný vizuální styl Muzea loutkářské kultury Chrudim. Konkrétně jsme na tento rozhovor odběhli od orientačního systému

té spletité renesanční budovy... V říjnu otevřela naše škola Superstudio Předlice: to je ohromný projekt, který by měl sloužit jako inkubátor pro studenty magisterského studia a jeho absolventy. De facto by tam měla sídlit designérská studia, dotovaná ovšem ještě školou, která uhradí náklady za grafické programy, počítače, nájem, energie... Superstudio bude mít i velký přesah – budou se tam odehrávat koncerty, výstavy, workshopy, každý měsíc by tam měl být nějaký program s obyvateli Předlic – jde o to zasít semínko kultury do místa, kde jí moc není. Spolu s otevřením Superstudia zahájily kolegyně z Mančaftu TOP, což je mezinárodní workshop Týden grafického designu. Účastnili se ho studenti a lektori z několika zemí Evropy.

Jak vlastně Mančaft vznikl?

Během posledních tří let jsme získávali stále větší zakázky, resp. vyhráva-

li větší soutěže, v nichž už nešlo jenom o promofotky, nebo písmo, nebo interiér – ale o všechno. Proto jsme začali spolupracovat mezi ateliéry. Teď nám všem pomalu zvoní hrana, končíme studia, budeme se muset o sebe postarat ve vysoce konkurenčním prostředí, tak se naše kooperace utužuje. Je mezioborová spolupráce na FUDu běžná?

To, že je nás deset, co kopou za jeden tým, je dost výjimečné. Když se mezi ateliéry spolupracuje, jde vždy spíš o kooperaci dvou tří studentů. Velkou pomocí je pro nás osobnost docenta Karla Míška, který vede ateliér grafického designu, a neméně i podpora dalších vedoucích ateliérů, kterými jsou prof. Jan Fišer a prof. Miroslav Vojtěchovský. Jsou to nesmírně otevření lidé, kteří nemají klapky na očích. Podílíme se díky nim na spoustě zajíma-

vých projektů a vystavujeme po celé Evropě.

Čeho ze svých dosavadních úspěchů si považujete nejvíc?

S Jiřím Tomanem jsme vyhráli soutěž na návrh vizuální identity Univerzity v Hradci Králové a společně jsme také vytvořili logotyp Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem. Dále jsme například také pracovali na dvou projektech pro Ministerstvo životního prostředí. Marek Štim je autorem fotografií kampaně *Čti, žij zdravě* Svazu knihovníků a informačních pracovníků (SKIP). Tereza Matyášková mimo Mancaft spolupracuje s Magdalenou Čurdovou z Úštěka a společně vyhrály zakázku firmy ABB na kompletní set domovní elektroinstalace. Momentálně se pracuje na prototypu a v budoucnosti by eventuálně mohl přijít do výroby. Zároveň se také můžeme pyšnit

Tereza Matyášková. Foto © J. B.

Michal Kukačka © Foto J. B.

spoluprací s našimi ostatními spolužáky, jako například s Annou Marešovou. Ta se stala mediálně poměrně známou svým návrhem ženských erotických pomůcek, které byly stejně jako její design Tramvaje pro Prahu oceněny národní studentskou cenou pro design. Máte nějaký společný estetický vkus? Spojuje nás asi to, že jsme každý jiný... Jakým způsobem pracujete na zakázkách – snažíte se klienty přesvědčovat o svých řešeních, nebo jim jdete „na ruku“?

Přizpůsobujeme se potřebám daných úkolů a našim klientům se snažíme vycházet vstříc, nikdy ovšem nad rámec našeho estetického přesvědčení. Většina věcí, které děláme, jsou na míru: je to, jako když si jde zákazník ke krejčímu ušít sako. Snažíme se, aby to sedělo.

Odkud vlastně jste?

Všichni odjinud. Nás spojuje Ústí.

A chcete v něm zůstat?

Většina ano. Právě proto se podílíme na vzniku předlického Superstudia. V Předlicích jsou úžasné industriální prostory, naproti tomu tam téměř chybí kultura. Není to zde tak, že bychom nosili dříví do lesa – tak by to bylo, kdybychom chtěli něco dělat třeba v centru Ústí nebo v Praze. Předlice jsou zkrátka výzva.

Michal Kukačka se narodil roku 1986 ve Vrchlabí, Tereza Matyášková roku 1984 v Brně. Fotogalerii z vernisáže výstavy najdete na našich stránkách (www.knihovnalitomerice.cz/fotogalerie/2012/cervenec-srlen/mancaft-vykop-1-2-pratelak).

Zemřel Jan Grimm

8. září proběhlo v katedrále sv. Štěpána poslední rozloučení s iniciátorem nového odlitku Máchovy sochy, který byl nedávno umístěn pod Mostnou horou.

Akademický malíř Jan Grimm (17. 4. 1943 v Praze – 3. 9. 2012 v Litoměřicích) vedl se svou ženou restauraci a hotel Salva Guarda. Od roku 1972 uspořádal řadu samostatných výstav v České republice a dalších evropských státech, účastnil se mnoha kolektivních výstav a získal několik ocenění v mezinárodních výtvarných soutěžích.

Jeho občanské sdružení Salva Guarda v roce 2010 iniciovalo instalaci kopie Myslbekovy sochy K. H. Máchy z pražského Petřína pod Mostnou

horu v Litoměřicích jakož i veřejnou sbírku k uskutečnění tohoto záměru.

Rozhovor s Janem Grimmem jsme přinesli i v našem bulletinu, kde vyslovil toto přání: „*My jsme jako mladí z Máchy žili. Chodili jsme se k němu na Petřín líbat, u jeho sochy se konaly na prvního máje majálesy uměleckých škol. Chtěl bych, aby se u litoměřické sochy každoročně konala literární setkání. V Litoměřicích je spousta středních škol, bylo by fajn, kdyby je socha inspirovala k tomu, aby u ní začaly organizovat majálesy.*“

Jan Grimm. Foto © KFT

Tentokrát vám přinášíme rovnou dva komiksy, a to od autorů spojených s Litoměřicemi. Jejich práce jsme vám představili už v minulých číslech.

Marek Rubec Šerif z Alien Creek

Marek Rubec (narozen 1979 v Litoměřicích) se věnuje animaci, grafice, komiksu, výtvarnému umění a experimentálnímu filmu. Žije a pracuje v Litoměřicích. Studoval na Univerzitě Hradec Králové obory výtvarná výchova a základy společenských věd a na Fakultě multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně obor animovaná tvorba. Účastnil se řady festivalů autorské tvorby jako Anifest, Zlínský pes, Litoměřice posedmé, FAMUfest, Lumírova tříška, LFŠ Uherské Hradiště nebo FestAnča v Žilině. Komiksy publikoval v magazínech jako Aargh!, Sorrel, Čtyřlístek nebo v antologii severočeského komiksu *Bublifuk*. Účastnil se kolektivních výstav Herozvěsti (Praha, Hradec Králové), Investor (Litoměřice, Hradec Králové, zámek Kuks, Brno, Zlín). Natočil nebo animoval snímky *Luhačovice* 2004 (2004), *Superpanel-story* (2005), *Lano, co k nebi nás pouká* (2005), *Death maker* (2006), *Kofola, božský nápoj* (2006), *Oi! Story* (2007), *In randul patru* (2007) s Alešem Výmolou, *RIAH 4371* (2007) s A. Výmolou, *Evropské pexeso* (2008, režie Maria Procházková, Česká televize), *Indiáni ve městě* (2010) opět s A. Výmolou. Účastní se

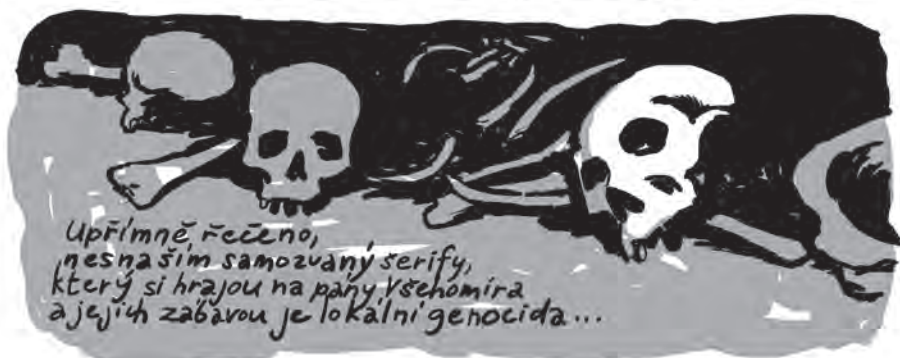
tvůrčích symposií v Řehlovicích a prezentuje svou tvorbu na internetových stránkách www.associace.eu. S komiksovými tvůrci Zuzanou Andělovou, Jiřím Grusem, Janem Jiríčkem, Petrem Korkunkou a Jánem Petrovičem je členem sdružení Herozvěsti.

Komiks Šerif z Alien Creek vyšel původně v angličtině ve slovinském komiksovém magazínu Stripburger.

Už ani nevím, jestli mě sem přilákalo,
těch deset tisíc dolarů, nebo upřímná
touha pomoci těm chudákům

Upřímně řečeno,
nesnáším samozvaný serify,
který si hrajou na pány všehomíra
a jejich zábavou je lokální genocida...

Celá transakce
se obešla bez řečí
ještě panáčka na
cestu...

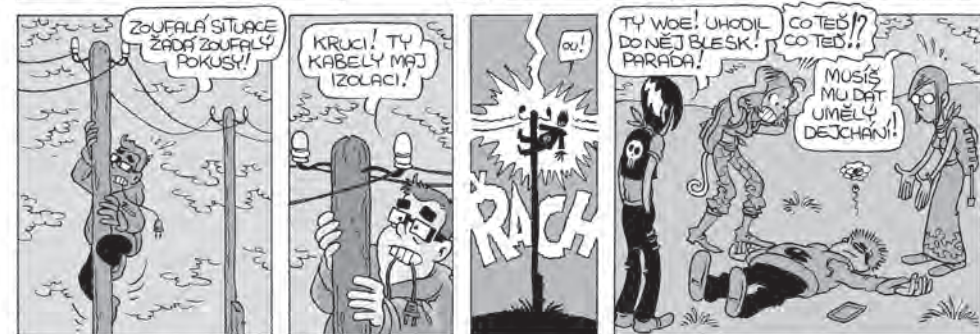
Dan Černý Jelita

Komiks v tomto čísle bulletinu je ukázkou z cyklu *Jelita*, který vychází v časopise pro mládež Bravo. „Je o několika loserech z jedné třídy. Ve věku většiny čtenářů Brava se myslím každý občas cítí trochu jako loser,“ vysvětluje autor.

Dan Černý se narodil roku 1982 v Litoměřicích a určitě není našim pravidelným čtenářům neznámý. Tiskli jsme zde již jiné jeho komiksy, ale třeba i ukázkou z ilustrované knížky *Pohádky Českého středohoří*. Tu sepsal a nakreslil spolu s Danielem Binkem, se kterým natočili také řadu filmů. Dan Černý momentálně žije se svou přítelkyní v Chebu, kde učí na lidové škole umění a pracuje na komiksové sérii *Fanouš*. Z té jsme tiskli v minulém čísle ukázkou. Její první díl vyšel v říjnu 2012 v nakladatelství Novela bohemia.

Literární příloha

Ve speciálním vydání naší literární přílohy přinášíme vítězné práce ze čtvrtého ročníku literární soutěže Máchovou stopou, kterou naše knihovna pořádala. Na šedesát soutěžících, jak středoškoláků, tak dospělých, psalo na motivy citátů z Máchova díla „Vy jdete zemí, má cesta vede peklem...“

Nepřehlédněte ale ani ukázkou z nedávno vydané knihy gymnazisty DANIELA ŠTRAUBA ani rozhovor s Litoměřičákem, básníkem a publicistou OTAKAREM ŠTORCHEM, který emigroval do Švédska.

„Stále ve mně hárá zájem a angažovanost,

říká „angažovaný pěšák“, básník, publicista a předseda Svobodných Čechů a Slováků ve Švédsku, litoměřický rodák Otakar Storch.

Jste ve Švédsku redaktorem Procházek českou poezií, o čem jde a kde je pořádáte?

Procházky českou poezií (někdy i se vsuvkou „slovenskou“) se doposud realizovaly jak ve stockholmském Českém centru, tak v Kyrkekvarnu. Pořadatelem těchto setkání je Sdružení pro české a slovenské spolky ve Švédsku (TSFR). Současným předsedou této „deštníkové“ organizace pro naše spolky ve Švédsku je Miroslav Langer. Letos to byla Procházka poezií modernější české klasické poezie.

Jste už devět let předsedou Svobodných Čechů a Slováků ve Švédsku,

o jaké sdružení jde a jak se lišila jeho činnost před revolucí a nyní?

Sdružení vzniklo v roce 1983. Vedle etnických zabarvených setkání s různým programem a zábavami stálo otevřeně na straně svobody proti komunistické diktatuře v naší vlasti. Pojmenování spolku jsme si k účtům jeho vzniku ponechali, byť je již dnes anachronismem, a to od chvíle, kdy se naše republika zbavila diktatury. I dnes jsme stále aktivní, byť v nových podmínkách. Setkáváme se nejméně pětkrát do roka. Pořádáme velmi výrazné přednášky a každý konec roku ukončujeme stále oceňovanými Českými Vánocemi.

Obdivujete spisovatele Otu Ulče, proč?

Ulče pokládám za nejvýraznějšího novináře–myslitele z řad našich exilových osobností na tomto poli. S jeho názory nemusí našinec sice vždy souhlasit, ale jeho intelektuální kritická kapacita je dle mne nesporná. Nemluvě o jeho kvalitní češtině po tolika letech exilu, jež navíc oplývá tak velkým počtem synonym a je okouzlující pochutnání pro každého Ne-Kaina. Jak jste smýšlel o českých emigrantech, kteří se za totality vzdali občanství, aby mohli navštěvovat své příbuzné v Čechách? Traduje se, že se tito Češi báli potom ve Švédsku vystupovat proti našemu režimu, protože i v zahraničí byli donašeči, kteří by jim potom mohli zkomplikovat návštěvy v Čechách.

K této otázce jsem se obsáhle vyjádřil v příspěvku ve *Vzpomínkách na česko-švédskou solidaritu 1968–1989 (zároveň jej najdete na této adrese: www.czechlit.cz/rozhovory/stale-ve-mne-hara-zajem-a-angazovanost-/, pozn. red.)*. Kniha vyšla v minulém roce, a to ze správné iniciativy našeho odcházejícího velvyslance, pana Jana Káry.

Řada politicky angažovaných lidí se s postupem věku přestane o politiku zajímat. Vás to drží i ve vašem úctyhodném věku. Pomáhá vám při tom hra v tenis?

Přestože i já zaznamenávám věkovitý útlum na všech úsecích existence, tak ve mně stále hárá zájem a angažovanost (byť i ty jsou věkem poznamenány). Tenis a několik dalších „antisplínů“ mě, myslím si, doposud jaksí

udržují nad vodou. Když jsem na tenisovém korci, změním se v malého chlapečka, jenž žije jen na tom písčku, aby postavil nejlepší obrazce, a je tak odpoután od tíhy momentálního života. Navíc tak udržuji svoji kosturu od většího procesu rezavění... Nazývám sám sebe nicméně „angažovaným pěšákem“, a to proto, že si vůbec například v mém písemném angažmá proti tyraniím neklepu na rameno.

Co je pro vás meritum v politice a mezilidských vztazích?

Všechny současné politické systémy jsou doposud nedokonalé, ale i v pekle jsou stupně, že?! Já sám jsem přesvědčen, že demokratický politický systém je zdaleka, zdaleka optimálnější než jakákoliv forma diktatury! A demokracií chápu (základně míněno) zaručené právo občana na politické sebeurčení, kdy různé politické směry mohou ve svobodných volbách soutěžit o přízeň občanů.

Mezilidské vztahy jsou, jak známo, nemálo komplikované. Aniž bych chtěl někoho soudit, jak svůj vztah realizuje, tak sám jsem přesvědčen, že intimní poměr dvou lidí nemůže znatelně neochudit drtivou většinu nás lidí, kteří se svým partnerem nežijí v pravdě. „*Tó, co nechceš, aby bylo děláno tobě, nečini druhému*“, zní Kristova slova, jež jsou i dle mne betonová, ať Ježíše pokládáme za syna Jehovy, nebo jen za superstar.

Je ve Švédsku podle vás demokracie v dobrém stavu? A co si myslíte o ideji Evropské unie?

Švédska si vážím již proto, že mi v další těžké chvíli života poskytlo

azyl. Švédsko je v rámci světské nedokonalosti dobrá demokracie. Za Švéda se ale nepovažuji! Stále se identifikuji jako Čech! Stále Švédsku vytýkám například to, že v rámci „neutrativity“ přispělo Hitlerovi k okupaci Norska. Po skončení druhé světové války se pak doslova ponížovalo před Sovětským svazem. Dnes je ale situace nadějnější. Švédsko se neváhá zapojit do konkrétních akcí mezinárodně, pokud ty obdržely mandát OSN. Evropské unii fandím a doufám, že se své současné krize zbaví. Hlavní pozitivum má v mých očích tím, že poprvé v dějinách stále válčící Evropy války mezi sedmadvaceti zeměmi Evropy eliminuje!

Napsal jste několik sbírek básní, píšete ještě a chystáte něco k vydání? Stále ještě píšu. V šuplíku mám hrst nových básní, ale chci je ještě vylepšit. Rád bych také vydal novely a podstatné články, které mi vyšly v různých exilových novinách či časopisech. Ale ten čas, ten čas...

Otakar Štorch se narodil roku 1933 v Litoměřicích ve smíšeném česko-německém manželství. Jen několik let po únorové instalaci diktatury komunistické strany u nás se jako sedmnáctiletý zapojil do protirežimních akcí ve formě rozšiřování letáků, které odsuzovaly likvidaci demokracie v Československu. V roce 1952 byl zatčen a po osmi měsících ve vyšetřovací vazbě, jež v padesátých letech znamenala hlavně permanentní psychické mučení, mj. neustálým přerušováním spánku, byl odsouzen za velezradu na dvanáct let odnětí svobody. Po osmi letech vězení (z toho sedm v jáchy-

movském gulagu) obdržel s desítkami tisíc jiných politických vězňů amnestii, jež byla první známkou „odstalinizování“ stále trvající diktatury v zemi. Když v „turistickém“ roce 1967 mohl s Čedokem odjet s rodinou do Jugoslávie, nezaváhal a přešel ilegálně přes jugoslávské hranice do Itálie, kde později obdržel politický azyl od Švédska, kam za ním rok nato dorazila manželka se synem. Ve Švédsku se živil jako vrtač, ale zároveň pokračoval v psaní poezie, prózy a přispíval politickými články do různých exilových časopisů. V 80. letech jednou týdně přispíval kulturně-politickým zamyšlením do stockholmského rozhlasového vysílání *Polskije radio moderata*, za což byl v roce 1984 oceněn polskou exilovou vládou.

Otakar Štorch působil od počátku svého exilu ve spolku *Sdružení svobodných Čechů a Slováků* ve Stockholmu, v němž po dlouhá léta plnil funkci místopředsedy a později předsedy. Spolek svou činnost započal v roce 1983 a je stále aktivní. Otakar Štorch je kromě toho dodnes redaktorem pořadu *Procházky českou a slovenskou poezií* ve stockholmském Českém centru, které se pak každoročně opakují v rámci Českých dnů v Kyrckvarnu. Za krajanské aktivity byl Otakar Štorch na *Českých dnech 2007* odměněn Pamětní medailí Senátu Parlamentu České republiky. Otakar Štorch si po celou dobu svého exilu až podnes ponechal české občanství. Knižně vydal básnické sbírky *Modrý ráj Pacifiku/Havets Blá paradís* (Immigrant – Institutet, Stockholm 1975; s ilustracemi Jana Kristoforiho), *Naděje v poušti* (Poezie mimo Domov, Mnichov 1979), *Ohrady a exily* (Poezie mimo domov, Mnichov 1988) a *Morality* (J Š Z Publishing, Stockholm 2004). Je zastoupen v *Almanachu české zahraniční poezie 1979* (Poezie mimo Domov, Mnichov) a v několika švédských časopisech a almanaších. Štorch žije ve stockholmském předměstí Vallentuně.

O Otakaru Štorchovi, který je jejím strýcem, připravila spolupracovnice knihovny Gabriela Albrechtová radiodokument *Strýc Ota ze Stockholmu* s úryvky z rodinných „fonodopisů“. Radiodokument byl odvysílán na Českém rozhlase 3 – Vltava v srpnu 2009.

Danielu Štraubovi z Gymnázia Josefa Jungmanna vyšla novela Trhlina

Hlavním protagonistou knihy je osmnáctiletý Samuel, který bloudí v lidských povahách i v sobě samém. Všímá si toho, jak spolu lidé neumějí mluvit, a zbytečně si tak ubližují. Upřímnost mizí a společnost se potápí někde v moři prostřednosti. Příběh o marné snaze vymanit se z okovů, pravidel a konvencí, kterými jsme svazováni. Obraz nespokojeného nitra, které se zrcadlí v okolním světě... Přinášíme ukázkou z novely.

Daniel Štraub
Trhlina

Seděl jsem doma a koukal zase na ten tok novinek – sraček, kterým jsem měl zaspamovanou celou tu skvělou sociální síť. Venku začínalo pršet, a tak na internetu vládla deprese a nostalgie. Miliony dojemnejch písniček, spíš o tom, co by chtěli, než o tom, co je. Všechno to byla zase jenom hra, a ta největší hra byl punkrock.

Nějak mě ten styl neoslňl. V mém srdci je silná individualita. Vadí mi, o čem ty skvělý a odvazový punkrockový kapely zpívají a jaký je způsob jejich interpretace. Pohled na umění. Není v tom krása. Umění není prostředek pro vyjádření sebe samotných. Je to pro ně jen prostředek, jak bejt slavný a vytrískat co nejvíc peněz ze všeho. Zpívá se jenom o rádobě problémů, za který si můžeme sami, protože máme ze všeho jen strach. To mi na tom nejspíš vadí. Není v tom duše. Není v tom kultura. Jsou to jen peníze a jedna velká lež.

„Možná, že lidi ty lži rádi slyšej. Když už je to tady tak špatné, je to aspoň nějaký únik.“

Nechápal jsem to ale. Dal jsem si cigaretu a nechával čas plynout. Myslel jsem na Jolanu.

„Stesk?“

Nevěděl jsem. Možná.

Nová zpráva. Karin.

„Nepůjdeme ven? Cigareta? K“

Pousmál jsem se. Neměl jsem co dělat. Oblékl jsem se. Odepsal jí a šel ji vyzvednout. Šel jsem ko-

lem baráku, kde bydlí Jolana. Přemýšlel jsem, co asi dělá a jak se má. Chtěl jsem ji vidět. Její tělo. Někdo mě to k ní táhlo. Nemělo by, ale táhlo.

U vchodu na mě už čekala. Slušelo jí to. Každé ženě to sluší. Každá je krásná, jen spoustu lidí si pod krásou představí dokonalost, poddajnost a levná kliše. Měla na sobě červený kabát a černé punčocháče.

„Ahoj, rád tě vidím,“ pozdravil jsem ji a pohladil po zádech, letmo mě políbila. Vytáhl jsem cigarety a nabídl jí rámě. Šli jsme parkem. Chvilka jsme mlčeli a jindy se snažili pochopit jeden druhého. Šlo to obtížně, ale nejspíš proto jsme se spolu dokázali bavit.

„K čemu je konverzace, když jeden akorát slepě přikyvuje a hltá slova toho druhého jako pravdu?“

Vážil jsem si toho, že má vlastní hlavu. Začal jsem ji dlouze líbat a vnímal, jak se její tělo přitisklo k tomu mému. Cítil jsem ji. Její ruce, prsty a to, jak se mi zařezávají do zad. I přes kabát jsem to cítil a rty jí chutnaly po cigaretách. Nebyla to žádná vysněná duhová víla. Nebyla to Jolana. Vlastně ani já jsem nevěděl, kdo jsem já sám. Karin byla prostě jen Karin. Nebyl jsem ve studené vodě a kolem byl její parfém. Vše vonělo bezpečím a něhou, která mi probodávala srdce. Puklina nečpěla. Nemyslel jsem na ni, ale bál jsem se toho, že zase přijde ten zapáchající okamžik plný prázdna. Věděl jsem to.

Cestou ke Karin jsme oba dva mlčeli a jen se koukali kolem sebe. Uvěznění v betonovém městě jsme se pohybovali v jeho stínech. Nezanedávali jsme žádné stopy. Nikdo nás neviděl. Vlastně jsme dost možná ani nebyli. Jen jsme oba věděli, že spolu něco sdílíme. Myslel jsem na to, jestli mě pozve domů a zase se spolu vyspíme. Nenapadně jsem pozoroval její tělo a chtěl ho vidět ještě jednou nahé.

Zastavili jsme se u branky. Políbili jsme se a ona šla domů. Já stál před jejím domem. Zapálil si poslední cigaretu a odešel.

Nic. Nic. Nic. Svět byl prázdný stejně tak jako moje krabička a všude se linul trpký pach suchého tabáku.

Daniel Štraub (1993, Česká Lípa) je redaktorem studentského časopisu Tvář vycházejícího na litoměřickém Gymnáziu Josefa Jungmanna. Letos zvítězil v národním kole literární soutěže Evropa ve škole. Píše i poezii, kterou dvakrát recitoval před publikem. Svou tvorbu publikuje na blogu www.ifuckthis.blogspot.com.
E.fatalego@gmail.com

Literární soutěž Máchovou stopou zná své vítěze

V kategorii středoškoláků se na druhém místě umístila Hana Hroudová, na místě třetím Petra Jelínková, čestná uznání obdržely Lucie Bažantová a Lucie Hrochová.

V kategorii dospělých se na druhém místě umístila Marta Vančurová, na třetím Olga Noruláková s Jakubem Orlem Tomášem, čestná uznání obdrželi Jan Havlena a Klára Šmejkalová. První místa nebyla udělena v obou kategoriích.

Jsm rádi, že zabodovali i autoři spojení s Litoměřicemi – Hana Hroudová studuje na místní Pestalozzeho pedagogické škole, Lucie Bažantová na gymnáziu J. Jungmanna a Marta Vančurová zde žije. Na následujících stránkách si můžete vítězné práce přečíst.

Práce hodnotili šéfredaktor Portálu české literatury a spolupracovník Knihovny K. H. Máchy Jaroslav Balvín a spisovatelé Ivona Březinová a Martin Ryšavý (poslední dva jmenovaní na snímku). Slavnostní vyhlášení soutěže se uskutečnilo 10. listopadu.

Do soutěže došlo 60 děl. 43 prací inspirovaných citátem z Máchova díla „Vy jdete zemí, má cesta vede peklem...“ došlo v kategorii dospělých (28 žen na 15 mužů), z toho pět od litoměřických autorů, čtyři od autorů z jiných sídel Ústeckého kraje, šest od autorů z Prahy a další od autorů z jiných měst a obcí ČR. 17 příspěvků přišlo v kategorii středoškoláků (15 dívek na 2 chlapce), z toho tři od litoměřických autorů, dva od autorů z jiných sídel Ústeckého kraje, tři od pražských autorů a další od autorů z jiných měst a obcí ČR.

Mezi soutěžícími v letošním ročníku se cirka desítkou autorů opakuje z ročníku předchozího. Toho se účastnila také asi šedesátka autorů. Oproti letošku, kdy výrazně převažují dospělí, byly ale loni kategorie středoškoláků i dospělých početně vyrovnané. Poslední ročník podobně laděné regionální Literární ceny Vladimíra Vokolka, již vypisuje děčínská knihovna, obeslala podle jejího ředitele Ladislava Zoubka asi třicítka soutěžících.

O literární soutěži Máchovou stopou 2012 informoval své čtenáře Portál české literatury, který je jejím mediálním partnerem, dále internetové stránky a bulletin vyhlásovatelů, tj. Knihovny K. H. Máchy, internetové stránky a radniční zpravodaj města Litoměřice, jehož starosta Ladislav Chlupáč soutěži poskytl záštitu, a dále Deník, Nové ústecké přehledy a zájmové literární weby.

Martin Ryšavý a Ivona Březinová. Foto © J. B.

Marta Vančurová

Ryby

„Vy jdete zemí, má cesta vede peklem,“ obrátil se na mě pán v černé buřince předtím, než vyskočil z rozjetého vlaku.

„Ten se daleko nedostane!“ zvěstovala potměšile postarší dáma, zatímco s chutí ukusovala chleba se salámem. „Má frak jako cirkusák – samá ruka, samá noha,“ žvýkala spokojeně, rozradostněna svou vlastní bystrostí.

To jeho odhodlání však bylo fascinující. Pozoroval jsem jej skrz osiřelou díru v novinách a toužil po kávové chuti doutníku namísto svačínového oparu prodchnutého záští a pesimismem. Vlak se ubíral kolmo vpřed rychlostí hodinového stroje, má vlastní hlava však nerozhodně visela ve vzduchoprázdnu a rozmítala, zda koleje mohou přinést stejné naplnění jako klapot nalakovaných střevíců.

Kupé jsem opustil s ladností dostihového hřebce a zamířil skrz křoviska peklu vstříc.

„Je to odvážná pakáž,“ pokyvoval uznale hlavou a mžoural skrz odpolední slunce na ciferník kapsních hodinek. „Neví, kam dřív skočit, ale šlapou a šlapou dál,“ broukal si pod knírkem a posunkem mi naznačil, abych se naklonil k němu blíž. „Namouduši, vůbec netuší, kam míří,“ v oku se mu zalesklo a rázně vykročil, v patách já a jeho stín.

Nabaž se pohledem na řeku, nadechni se a rozvln boky. Ranní protažení je stejně nezbytné jako zápach ryb linoucí se z očouzených kotlíků. Stanovalo nás tam tehdy asi padesát. Já a můj otec, skaut jak se patří, má matka rozcuchaná a celá zmačkaná od betonových hřebíků, pes Jonáš, co v noci kope kolem sebe zatížen zástupem nočních můr i nočních komárů, a těch zbylých šestáctýřicet. Vydechni a vyskoč třikrát pozpátku, ruce natažené, jako bys opouštěl rodnou zem – rozcvička je u konce.

Rádio vyhrávalo zvesela, byť všeobecná nálada byla zamlklá, soustředěná. Ryby nemůžeš jen tak zdolat valčíkem.

„A my tušíme, kam míříme?“ ptám se principála a odhazuju šupiny jako šlupky od mandarinky. Zprudka se otočí, slastně se nadechne a s úsměvem odvětlí: „Nádraží je přeci jen jedno,“ zakrouží rukou s baletní nobile-

sou, mrkne na mě a maže si to dál. A tak šlapu jak cvičný slon, nakažen jeho nadšením pro věc i proces samotný.

Jedna se chytila. Lesklá a barvená, mlčenlivá jen co je pravda. Sedmačtyřicet párů očí naplnily roztažené panenky, osmačtyřicátý pár levitoval v oblácích, devětačtyřicátý byl nemilosrdně zavrtán do hlíny. Rádio zklamaně chrčelo, já odmítal přijmout posláni kata. Zavrtané korálky spatřily krtka a lesklá a barevná (mlčenlivá) se zabořila do chladného objetí řeky.

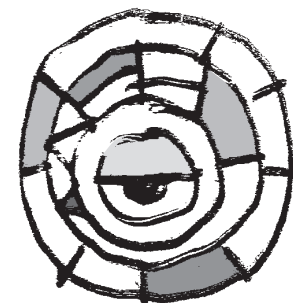
Šestadevadesát bodavých čárek hledělo skrz hladinu na můj zbabělý útěk a já rozvlnil boky.

Je to oprýskaná budova, na to vemte jed. Okapy to nemá, žebríky místo balkonů. Zvuk píšťalky naplňuje rozechvělé trámy a nápisy dávno upadly v zapomnění. „I cesta peklem má cíl,“ pomyslím si a spokojeně ukousnu mrkve. Principál dovádí, skáče po opuštěných lavičkách a deštníkem bouchá do železných košů. Smějeme se jako malí kluci a div se neobejme. Vzduch voní po babiččiných koláčích a mně je zas dvanáct. Aspoň do té doby, než zahouká vlak.

Je to plíživý dým, co mě dohání. Je to tragické dilema, když jsou babiččiny koláče vytlačeny nezaměnitelným zápachem rozdrčenými kopyty prasat v zajetí pšenice a másla.

„Však jsem to říkala, že daleko nedojde,“ žvýká ještě spokojeněji než předtím. Čekárna ztmavne, za oknem ubíhá krajina a já trpělivě snáším pravidelné bodání lokte postarší paní v pompézním květinovém klobouku. Principál radostně klope špičkou střevíce do rytmu valčíku a já se mu už vůbec nedivím.

Je to nezbytné a nevyhnutelné. Valčíkem skrz peklo neprotančíš.

Olga Noruláková**Na špičce jehly**

Slova co rostou
jako mech
a všechna v nových
významech
v touze a chvění
svalů cval
stesklý
jako alobal
kolem Tvých úst
kruh ze soli
do žeber řeže
symboly
temnota šerá
šepem sdělí
pozor si dávej

na anděly.

Jakub Orel Tomáš

Jsem faun
lesů, číhám
na prahu jako
vřes jako vřes,
jako vlk jako pes
naruby
a uvnitř jako muž
z krve a mléka,
jako dítě noci
nevědomé dne,
kam se schovala Luna?
5/2012

Spleť žil v rukách,
míza jde do dřeva,
listí, žaludy a listí,
zním jako kmen
zmírajícího stromu,
jako vesmírná kolébka,
měsíční
smutek vlkodlaka,
v pasti lížu rány
teplé krve.
5/2012

Jako suchej strom
uvíznou v bažinách
a budu hnít a zrát
od nohou zčernám,
plachýma očima
prostoupím mlhou
až k tvému oknu.

Rukama budu třít,
rozdělám oheň,
štiplavý dým
půjde po vodě
až k tvému oknu.

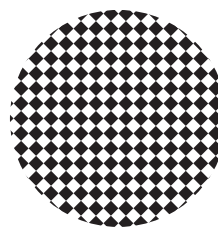
Uvívnu v bažinách,
na flétnu budu hrát
jako suchej strom,
má hudba přijde
až k tvému oknu.

Střežím tvůj dech,
pohyb ňader,
toť známka
že tu jsi, výdech
na věčnost.
Jak dokonalé prstence vlasů!
chce se mi vykřiknout,

ach, pochopil jsem tvou krásu;
krása, jež ožila!
a jen svíce –
krvavá tma –
lázeň, z níž pučíš ty
fleur du mort.
7/2012

Jsem strašlivý faun lesů
divná zvěst, jsem les, jsem
lesní květ a zvěř, jsem
noční tvor, s nímž
promlouvá jelen z hor,
jsem paměť kamene
a dech stromů, v puchu
bažiny hloubím svou
noru, kam lítá zvěř
sápe se dolů na –
noční návštěvu,
když luna jde do bažiny
jsem faun, číhám na prahu
a dívčiny do hlubin
do hlubin nesu.
5/2012

Jsem dítě listopad
pramen a kámen
pramen těla
visím na obloze
ohnivá lůna zabředlá
do mraků.
A dívka v zrcadle,
kdo je ona?
8/2012

Princ svědek svědění
Princ svědek svědomí
matka zavěšená
v černém pytlí od peří
a ticho kdesi
ve mně šumí rákosí
8/2012

Zelený a hnědý
pán svobody
zapadá, zapadá
za rozum,
plíšky něhy,
hradba.
8/2012

Ležím u tvých prsů
ještě neodříznutý,
napůl pohlavní, napůl
věstec. Neboj, není to lenost,
co vykvetlo na mých spáncích,
je to zastavení,
nepohnutí
ode mě k tobě,
ale skrze tebe a do nitra
ležím u tvých prsů.
9/2011

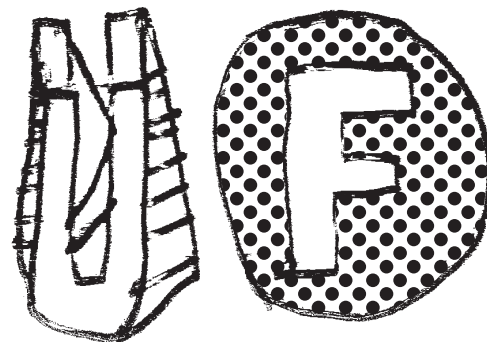
Vstupuju do moře
plněvědomý
a potkávám se s chladnými
pohledy makrel,
jsem bůh bezstarostnosti,
umím si ale představit
otázky v sítích,
ruce dělníků moře,
jak krvavější, a zápach
milenců v plačtivé udírně
a slyším dlouhý vzdech
lodí a letadel zakousnutých
v nebi.

Jan Havlena

Bez názvu

Jedl jsem beton
zapíjel deštěm
uprostřed
cesty
rozbitým
městem.

Klára Šmejkalová

Hrady z písku

Jako by na mně spočíval celý člověk
celé dny. –
Mohl bych používat své běžné jméno,
ale jelikož
mi odmítáš přiznat objektivní hodno-
tu, jsem
jen podpěra tvé hlavy. Vnitřek
se pne podél pásů mých očí, kterými
jej udržuji v šachu. Ustlaná
vedle si stěhuje v domnění, že já
jsem ten stroj, co ji plive v blocích, ale
hádej, kdo se ráno sklání nad povle-
čením
s odporem ke všemu, co tě jen trochu
zakrývá.
Tváříme se nezaujatě, zarputilě
praporky, které jsi nechala ležet, pro-
tože
na hrady z písku jsi už velká.
Víme své v úboru zdravotních sester,
žen
u plotny. Zdravíme tě se sklopenou
hlavou, tak
to chceš, tak chceš, aby to vypadalo,

když
se večer vrátíš, ty, těžce pracující muž
v pracně
udržovaném obleku. Kravata je ti
oprátkou, uzlem
na balícím papíru, jenž neprozradí
tvar tvého těla,
jsi produkt hromadné výroby, kvádr
na eskalátorech,
u výstupů, kde tě kontrolují. Přes ví-
kend jsme ti
voříšky v kabelce, za které musíš při-
plácet
a které necháváš před obchodem
jako sochy východních náboženství. –
Zaschla krev, s níž jsme si přikrýva-
ly oči a
hrály hru, že tu nejsi, že
uleháš čelem ke zdi, pravou
tváří opřený o můj hřbet,
bokem tvořící druhý hrb,
že ti tmavnou víčka a všechny
raději odcházíme do pouště, vstříc
vílám, jež procházejí mezi prsy žen.

Hana Hroudová

Snad... Nebo asi...

Bylo chladno. Ticho prostupovalo tmou... Nebo snad tma
prostupovala tichem. Každopádně byla noc s nebem pl-
ným hvězd a já byla jen jejím dalším nečekaným veřelcem.

Možná bych snad měla blíže identifikovat místo výsky-
tu. Ale ne. Snad to bylo v místním parku, kde poblikává
jedna pouliční lampa a stromy nad vámi drží strnule větve
jako ruce připravené k okamžitému útoku. Snad mé kro-
ky vedly k temné hladině řeky nebo na městskou vyhlídku
kochat se krásou nočního města. Stále však trvám na tom,
že to není důležité.

Na jednom z těchto míst jsem zůstala stát a strnule hle-
děla do tmy (nebo možná na blikající světla, snad do tem-
né hladiny vody). „Tak ty tu děláš nepořádek!“ ozval se
nepříjemný hlas. Ze tmy se vynořila mohutná ženská po-
stava v oranžové reflexní vestě (nebo to také mohlo být
zpoza stromu, ale určitě ne z temné řeky). V ruce tříma-
la nebezpečně vyhlížející nástroj, jenž jsem později urči-
la jako bodák na papír. Půlnoční sběratelka odpadků. Ně-
kolikrát jsem zamrkala, leč moje vidina nezmizela. Změři-
la si mě vyčítavým pohledem, zkušeným pohybem nabod-
la pohozený papírek a pak s mateřskou pečlivostí upravila
záhyb na igelitovém pytli v odpadkovém koši. Pravděpo-
dobně jí došlo, že já nejsem člověk tvořící nepořádek. Ner-
vózně přešlápla z nohy na nohu a kysele našpulila rty: „Je
to zodpovědná práce!“ vyštěkla jako obhajobu, otočila se
a s tichými hrozbami zmizela ve tmě tak náhle, jako se ob-
jevila. I já se rozhodla jít vlastní cestou.

Město bylo liduprázdné, jen z jednoho okna se ozý-
valy tóny houslí. Staré tepané lampy vrhaly zlatavé od-
lesky na velké dlažební kostky, po kterých se mi smýka-
ly nohy. Další scénérie. Náměstí s kašnou uprostřed. Jako
slabý šumot vody hlas: „Ty mě sleduješ?“ Na jedné z lamp
byl jako netopýr zavěšený muž. „Ne,“ odpověděla jsem asi
moc rozhodně nebo poplašeně. „Když myslíš,“ založil si
ruce a pohodil hlavou, až se mu zavlnily jeho plavé kudr-
liny. „Vážně ne,“ pokračovala jsem trochu smířlivěji. Noč-
ní přeludy jsou asi prchlivé. Muž se totiž na lampě stočil
do klubíčka a tím naznačil, že náš rozhovor skončil dříve,

než skutečně začal. „Měj se, náfuko,“ zašeptala jsem téměř beze stopy zášti.

Další ulice. V ní kočka plížící se podél zdi a lavička. Usedla jsem na tu lavičku. Z otevřeného okna za mnou se linul nepřijemný pach kočičiny. Nutil mě ke kašli, chtěla jsem jít dál, ale na dlažbě zaduněly kroky. Padl na mě stín postavy. „Já si sednu,“ řekl pevně a sedl si. „Mám kámen v botě,“ pokračoval a sundal si svou botu, řádně z ní vyklepal neviditelný kámen a se spokojeným úsměvem na zarostlé tváři si botu nazul. „Asi půjdu,“ ozval se náhle a zvedl se. „Půjdeš se mnou?“ zazněla otázka. A my šli.

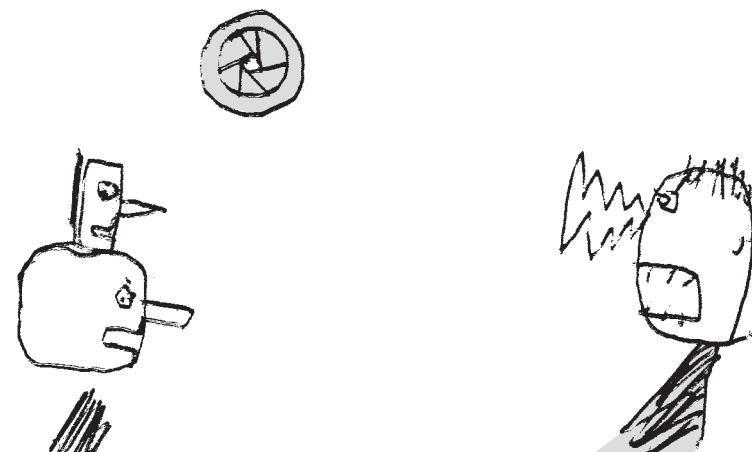
Byl to tichý společník. Vlastně se po mně ani neohlédl. Odnikud náhle vytáhl láhev červeného. Zuby prudce vytrhl korek z hrdla láhve a hltavě se napil. Červený pramínek mu stekl po bradě. Mlčky mi nabídl, ale já červené nepiji. Moje odmítnutí zapil dalším plným douškem. „Je výborný,“ ocenil ho. Navzdory tomu láhev odhodil proti zdi. „Jdeme!“ rozkázal panovačně. „Jasný... Fajn, jdeme,“ souhlasila jsem. Když se otočil, uhnula jsem z jeho trasy. Ani si toho nevšiml. Jeho kroky dozněly v dáli.

Chci pryč,“ proběhlo mi hlavou. Než jsem se dostala na náměstí, tak jsem skoro běžela. Muž stále visel v nepřírozené poloze na lampě. „Hej!“ zavolala jsem na něj. Zůstal dál nehnutě strnulý. „Hej!“ hodila jsem po něm kamenem. Ten se neslyšně odrazil od jeho zad. „Nemám čas,“ zahučel tiše v odpověď. „Kde jsem?“ nebrala jsem jeho slova v potaz. „Co?“ nadzdvihl zvědavě hlavu. Zopakovala jsem svůj dotaz. „Ve městě,“ zněla skoupá odpověď. „Proč?“ nenechala jsem ho znovu se stočit do klubka. „Proč?“ napřimil se úplně. „Tobě se tady snad nelíbí?“ Na tváři se mu usadila maska šoku. „Ne... Je to tu pěkné,“ pokoušela jsem se o zdvořilý tón, „ale neobvyklé.“ Naklonil hlavu a otevřel ústa. Nic dalšího ale neřekl. „Slez dolů!“ křikla jsem na něj. „To ne!“ vyjekl pobouřeně a jeho ruce křečovitě objaly sloup. „Sklepu tě dolů!“ přistoupila jsem k lampě a opřela se o ní, ta se lehce zavlnila, mužík se však držel pevně, i když se mu ze rtů vydralo cosi jako panický vzlyk. „Vandalismus, já to věděla.“ Za mnou stála žena s reflexní vestou. „Ničení majetku města!“ zvolala a souběžně můj přečin zapisovala do malého notýsku. „Já nic neudělala,“ začala jsem se obhajovat, bodák na pa-

pír mi ale prolítl těsně kolem obličeje a mé námitky tím rázně umlčel. „Právě jsem vás přistihla při pokusu o poničení této lampy,“ pravila s úřednickou důstojností. „Není to snad tak?“ obrátila se na mužíka nahoře. „Ano,“ zvolal a divoce na mě ukazoval prstem. „Je to blázen, dnes mě obtěžuje již podruhé,“ začal rudnout. „Ona mě sleduje!“ – „Obtěžování!“ zamumlala žena důrazně a zapsala další položku do notesu. „Půjdeš se mnou!“ oznámila mi pak, čapla mě za rameno a táhla pryč.

Měla silný stisk a rychlou chůzi. S touhle ženou jsem být rozhodně nechtěla. „Papír!“ zvolala jsem a ukázala do stínu na neexistující odpaděk. Žena automaticky zareagovala a provedla dokonalý výpad s bodákem. Stisk povolil a já vyběhla pryč. Za mnou zvučely okované boty. Byla blízko. Zahnula jsem za další roh, kde jsem do něčoho vrazila. Kyselý pach vína mi mohl napovědět. „Bílý by sis možná dala radšejc“ – a sám se napil z nové láhve plné nažloutlé tekutiny. „Tady jsi!“ Na rameno mi opět ztěžka dopadla masitá ruka. Muž se zakuckal a slabě vykulil oči. Ruka mě pustila a chňapla po kožené bundě opilcově: „Tak tady jsi, ty pohazovači střepů!“ Muž se snažil zmizet, místo toho mu láhev bílého proklouzla mezi prsty a cinkot skla naplnil ulici.

Zmizela jsem. Zas jsem stála na tom samém místě a strnule hleděla do tmy (nebo možná na blikající světla, snad do temné hladiny vody). A vůbec nic z toho se snad asi ani nestalo.

Petra Jelínková
Jmenuje se Michal

Smrt je konec. Život, narození – začátek. Někdy je to ale naopak. To život, nový život, je koncem a smrt vysvobozením.

Je zvláštní, jak nám občas něco vlez do hlavy. Detail. Prkotina. Nic. Slovo. Zlomek, nedůležitý fragment odtržený od reality, vytržený z kontextu. Ale ten detail dokáže rozjitřit naši mysl, je jako kamínek hozený do hlubin naší duše. A kruhy se rozeběhnou a zní, duní jako kostelní zvony, jako těžké boty kráčející ztichlou večerní pasáží.

Proč, říkám si, zrovna tohle slovo, tenhle obraz, pocit? Pro koholi jiného je naprosto nedůležitý... Jen já, já si ho všimnu. Osloví mne, zavolá. Je to znamení? Čeho? Co mi povídá ten stržpek, který mi vskočil do hlavy? Nic. Zapomeň na to, okřiknu se.

Ale něco v hloubi mé duše konejší ten plačící kousek, utiš se, já vím, jsi tu... Pohladím toho hosta, vetřelce vytrženého z lůna reality, laskám ho... Vím o tobě, jsi důležitý, šeptám mu, jsi můj posel? Vítej, já na tebe nezapomenu, ne, ať mi neseš zprávu, jakou chceš. A já vím, že ses nevloudil do mé mysli jen tak nadarmo. Možná bych tohle neměla vůbec psát. Asi jsem blázen.

Veronika sklapla deník a hrubě odehnala myšlenku na Romana. Hajzl, to bylo vše, co stihla vzpomínka vykřiknout, než zapadla zpět do temného vzdáleného kouta mysli, odkud už nemohla zraňovat.

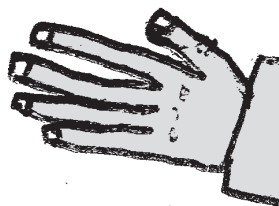
Veronika pohlédla na Michala. Nevypadal, že by jí věnoval sebemenší pozornost. Možná je dobře, že nikdy nepochopí, co mu právě čtu, uvědomila si. Možná, že kdyby jí rozuměl, ani by před ním svůj deník číst nedokázala.

Chtěla jsem se zabít. Dvakrát. Poprvé, když jsem zjistila, že jsem těhotná. Podruhé, když se zjistilo, že je Michal mentálně postižený. Tehdy jsem bojovala sama se sebou. A vyhrála jsem. Jednou provždy.

Už nikdy si na život nesáhnu. Vím to.

Přemýšlela jsem o smrti. Přemýšlela jsem o ní jako málokdo.

Poznala jsem ji, pochopila. Smrt může být vysvobozením, napsala jsem kdysi. Ano, může. Ale není to spíš útěk? Není vysvobození jen krásné slovo, kterým si zakrýváme oči, které si uvážeme jako šátek, abychom neviděli pravdu? Já už neutíkám.

Modrá, zelená, červená... Barevné skvrny tančily šílený absurdní čardáš, pulsovaly... Stejně jako krev ve spáncích. Šílené napětí, jako by v hlavě někdo natáhl myšlenku na skřipec. Jedinou myšlenku, nesmyslnou, nahou – jen dvě slova – takový chuchvalec nervů. *Velkoformátové obklady*. Byl to vlastně jen pocit. Pocit *velkoformátových obkladů*. Čas se zastavil, zasekl, mozek se upnul na ta dvě slova a vypověděl službu. *Velkoformátové obklady*. *Velkoformátové obklady*. Nebylo žádné „proč?“ Nedalo se o těch slovech přemýšlet. Prostě tu byly. *Velkoformátové obklady*. Nic víc.

Roman si všiml, že má Veronika zásek. Ale sám byl v podobném stavu. Usmíval se. Nebo spíš cenil zuby v odpudivém strnulém šklebu. Ještě před nějakou dobou se skutečně nepříčetně smál na celé kolo, ale poslední dvě hodiny už se na víc než křečovitý úsměv nezmohl.

Kdosi se skácel mezi flašky. Ozval se třeskot rozbitého skla. Vodka, rum, absint, domácí slivovice, litry piva. Některé lahve jsou určitě ještě v lednici. Strašlivé, zabijácké kombinace. Tráva. Tenhle dýchánek byl fakt hustej, musel si Roman přiznat.

A pak opět upadl do jakéhosi deliria. Všudypřítomný omamný pach marihuany ho vtáhl do světa... bůhvíčeho.

Je to bohyně. Obklopena rudými květy tančila v polích marihuany. Kolem hopkali modří králíci a trpaslík na něj kýval, pojď, pojď si dát ještě jedno brko...

Gejzír barev a v nich ona, zahalena, obemknuta dýmem, svíjející se, planoucí, mihotala se a její borůvkové rty šeptaly cosi o měsíčním svitu a svůdném břečťanu, ovíjejícím chvějící se horká těla.

Přibližovala se a zase mizela, schovávala se a pak byla najednou tady. Veronika.

„Romane...“ Nevěděl, zda na něj mluví skutečně, či ne, možná byli oba v realitě a možná ve vzdáleném království, opiovém barevném snu. Každopádně tam byli spolu.

Rozpálené paže se jako hadi ovíjely kolem jeho boků a šeptaly jméno... čí? Jeho. A rty tančily po jeho kůži a stehna ho líbala a řadla hladila a prsty zpívaly o barvách, marihuaně a rozkoši.

Byl to napůl sen a napůl byl sám sebou a na chvíli procítal a lapal po realitě a pak se zase pohroužil do vln, ve kterých ho marihuanová bohyně houpala.

Šla a kroky jejích těžkých bot duněly ztichlou večerní pasáží. Obchody na ni občas mrkly světlem zpoza spuštěných mříží, jinak byl všude až sterilní klid a ticho.

Hlavou jí poletovaly myšlenky jako mury lapené ve stínítku babiččiny lampy. Vždycky se přiblížily jasněmu uvažování, jako se křídla dotknou rozpálené žárovky, a pak zase rychle ucukly, aby se dál třepotaly ve tmě.

Nesnažila se je lapit. Nechávala je zmítat se a unikat. Bylo to tak lepší, zábavnější. Připadala si jako umělec.

Zrak klouzal po vývěsních štítech, reklamy cenily svá zářící písmena na opozdilé chodce. Veronika se těm štítům ráda vysmívala, oplácela jim jejich potouchlé pohledy.

Zdravá výživa, Elektroworld, pohřební služba, stavebnictví – velkoformátové obklady.

A tak šla ulicemi pohrouženými do neonového šera, hudbu ve sluchátkách na maximum, s rukama v kapsách, rolničky zapletené do dredů cinkaly do kroku.

Nový život je někdy konec. Ano, i tahle slova mi kdysi sešla ze rtů.

Ale já už teď vím, že není žádných konců. Ne pro mě. Já hledám začátky, výzvy. A hledám je všude, ve všem. Vidím je na každém kroku. Slyším, jak na mě volají. Jsou to znamení, fragmenty reality, poslové, střípky, detaily... Mrknou na mě z šedi valící se reality, cosi nesrozumitelně vykřiknou a zase se ztratí. Ale ne mně. Já jsem jim porozuměla.

Je jedno, na jakou cestu se vydáme – důležité je, že se na ni můžeme vydat kdykoli. Nikdy není pozdě.

Já už se na svoji cestu vydala. Jmenuje se Michal.

Veronika si detailů všimla celý život. A tak jí neunikla slza – krůpěj jediné, slané, horké slzy, pomalu stékající po Michalově netečné tváři, po tváři zdánlivě bez výrazu.

Lucie Bažantová

Kroky spících

Vzduch voněl hlínou. Koruny stromů pročesával vlahý letní vánek a nízké kopce, pečlivě zasazené do údolí, budily dojem spících dětí. Po obloze se na západní straně převalovaly červánky plápolající šarlatem a ze slunce zbylo už jen pár paprsků ozařujících vzdálené hory. Pozvolna padal soumrak. Barvy se od západu k východu zdály stále tajemnější, a zatímco západní obloha hořela krásou umírajícího dne, východní se topila v chladivém objetí nadcházející noci.

Starý muž stál v sakristii a hleděl ze zamřížovaného okna na oblohu. Tak působivý pohled se mi nenaskytl už několik měsíců. Obloha krvácela západem. Kéž by ji mohl pozorovat déle. Přitiskl si k tělu knihu vázanou v kůži a vykročil k těžkým dveřím, za kterými ho čekal oltář a plaché pohledy pozůstalých. Povinnosti volají. V duchu si odříkal modlitbu, vzal za kliku a vstoupil do chladného širokého prostoru ozářeného svícemi. V lavicích sedělo pár vesničanů ve svátečních šatech. V krátkosti si je prohlédl. Zaujala ho sotva pětiletá holčička v černých šatečkách. Při pohledu na její drobounkou bytost, kontrastující s obrovskou majestátností katedrály, vypínající se bezmála až k Bohu, v nitru ucítil zvláštní obdiv. Jako by na ni tíživá atmosféra spadající odkudsi ze tmy nad jejich hlavami neměla žádnou moc. Dívka na něj náhle upřela zrak. Přejel mu mráz po zádech. Ta očka, tvář lemovaná ohnivými vlasy a sametové černé odění... Viděl ji před chvílí. Byla chodící alegorií nádhery, kterou před pár okamžiky spatřil venku. Usmál se na ni. Holčička se stydlivě schovala za lem šatů postarší ženy, vedle které stála, patrně své babičky. Položil knihu na oltář, nalistoval příslušnou stránku a s tisíckrát ohrávanou rutinou se pustil do obřadu. Téměř posvátný pocit úcty, který v něm ta dívka spolu s oblohou vzbuzovala, se za chvíli loudavě vytratil do nicoty.

Magdalena si upravila límec šatů. Černá krajka působila už dost sešle. Jenže jiné smuteční oblečení neměla a navíc... Navíc by si nikdy nepomyslela, že půjde na pohřeb

svému vlastnímu dítěti. Jediné dceři. Marii. Doteď tomu nemohla uvěřit. Fakt, že stojí v dřevěné lavici pro věřící spolu se svou malou vnučkou, jí svíral všechny vnitřnosti. Melancholické tóny rozeznívající její mysl podbarvovaly litanii vycházející z farářových úst. Připadala si jako duch, jako loutka vláčená bezcitným loutkohercem.

Ale Marie tu stále byla. Tam, v té děsivé úzké věci, ale i v něčem tak krásném, jako je Elodie. Dcera ji pozorovala skrz oči své vlastní dcery, mluvila jejími ústy, dotýkala se svými dlaněmi jejích a v každém dívčíně pohybu byl střípek útěchy odkazující k Mariině bytosti. Elodie. Už samotný melodický zvuk jejího jména evokoval naději.

Bezútešná vůně kadidla. Symboly smrti na každém kroku. Rakev obklopená svícemi. Katedrála ze čtrnáctého století. Proč se vlastně pohřeb konal zrovna tady, v tísnivé atmosféře té příšerné krvavé epochy? Marie neměla ráda středověk a ani nevěřila v Boha. Byla svobodná duše, veselá a nespoutaná. Proto ho vlastně tolik zaujala. Před lety. Přijela do Francie studovat umění, pořád se usmívala, a když vysvitlo slunce, její vlasy v ostrých paprscích přímo hořely. Tak si ji pamatoval v dívčích letech, kdy spolu trávili spousty hodin vysedáváním v kavárnách a parcích. Postupně se naučila francouzsky, zatímco on se usilovně snažil pochopit její rodný jazyk. Trávili spolu tolik času. Nejdřív jako přátelé, poté i jako milenci. Když mu Marie jedno slunné prosincové dopoledne vzala ruku a s výmluvným výrazem ve tváři si ji přitiskla k zakulacujícímu se břišku, skoro roztál pod náhlým přívalem štěstí a ještě téhož večera ji požádal o ruku. Vzali se ve Francii a do klidného kraje při řece Labi za Mariinou rodinou přijeli těsně před příchodem malé Elodie. Žili tu několik let, vychovávali malou Eli, hospodařili na statku u Mariiných rodičů. On sám za prací úředníka dojížděl do blízkého města. Jejich idylku přerušila až válka. Nedotkla se jich nijak výrazně, díky poloze vesnice o ní věděli prakticky jen z rozhlasu, ale tu a tam se doslechli, že sousedova teta zmizela nebo že syn támhletoho pána v modrém narušoval. Klid narušovala jen vzdálená hrozba násilí a křivd.

Léta Páně 1940 v jedenáct ráno – Elodie se motala panímámě v kuchyni, pantáta si někam vyrazil na koni a on

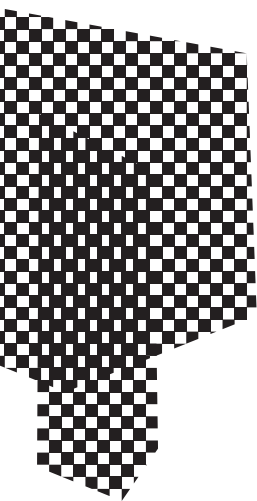
s Marií skládali seno na půdu. Vytahoval žoky po kladce nahoru a Marie seno vysypávala na seník – a tak pořád dokola. Když už byli skoro hotovi, začal foukat silný vítr. Pamatoval si, že všude kolem divoce poletovaly suché pampelišky a kdejaké býlí z luk a že na něj Marie z výšky volala, ať si pospíší, že se blíží bouřka a ona má pověšené prádlo. Nechtěla, aby zmoklo. Napěchoval zbytky sena do žoku a zvedal ho vzhůru. V té chvíli se ale do pytle opřel mocný porыв větru a rozhoupal ho. Marie se ho pokusila chytit a – ztratila rovnováhu. Výkřik. Tlumený zvuk dopadu. Ticho.

Etienne tiše stál a poslouchal farářova slova. Ze světa mu od toho okamžiku zmizely barvy. Ponurá šed' mu zevnitř drásala žebra a volala po utrpení. Jen díky Elodie se nerozhodl Marii doprovázet. Zářila v černobílém světě jako slunce.

Je to tu ošklivé. Černé. Studily ji nožičky, a když to babičce chtěla říct, pověděla, že má být potichu a stát v kldu jako hodná holčička. Elodie *byla* hodná holčička. Jen se studenými nožičkami. Proč tu vlastně musí všichni stát a tvářit se nešťastně? Vždyť se nic neděje, ten pán v černém, co se na ní předtím tak dlouho díval, jen mluví a otáčí listy v té své knize, na které je symbol, co má babička na krku a maminka na bedně. Děda jí říká rakev. Divné slovo. Elodie to nešlo přes jazyk. Rakev. Tykev. Mrkev. Znělo to jako zelenina. Neměla ráda zeleninu. Achjo. Doma měla rozestavěný hrad z písku, stavěly ho s maminkou skoro celé dopoledne. Tatínek jim dokonce přinesl vědro s vodou, aby mohly tvarovat hradby. Pak šla maminka pracovat a nechala ji na píske samotnou. Slíbila, že až bude hotovo, dokončí věž pro bílé ptáky, aby tu mohli bezpečně přistávat a zpívat královně hradu. Jenže věž zůstala nedostavěná.

Elodie pozorovala svíce rozestavěné podél kamenných stěn. Byly obrovské. Některé dokonce vyšší než ona sama. Chtěla by je ukázat mamince. Vlastně jediné, co si přála, bylo maminku obejmout a cítit vůni jejích vlasů. Slyšet její hlas. Pohlídit ji po tvářích a dát jí velkou pusku. Ale maminka nemá čas, vysvětlila jí včera babička.

Proč ne?
 Protože spí.
 Jako v noci?
 Jako v noci. Ty v noci taky spíš.
 A ráno se vzbudí taky jako já?
 Nevzbudí.
 Já se budím.
 Maminka ne.
 Má mě ráda?
 To víš, že má.
 Tak proč spíš?
 Umřela, Eli.
 Co je umřít?
 Zavřít oči.
 A spinkat?
 Navždycky.

Lucie Hrochová
Prostor pro hovory

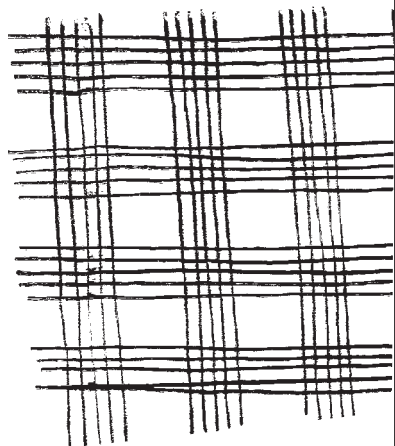
Bim, bam, bim, bam... Půlnoc. Prostor pro hovory se otevřel!

„Taky prázdná?“

„Taky, kolegyně, taky. Snad k nám nikoho tuto noc již nepřidělí. Potřebuji si odpočinout.“

To mi povídejte. Co ten Váš, pustili ho domů?“

„Ba ne, exitus. A smím-li se zeptat –“

„U mě taky. Abych se Vám přiznala, připadám si nesvá, když se ke mně tiskne ztuhlé tělo, které studí. Jako kdyby mě celou objal mráz. Přesto si ale někdy řeknu: konečně!“

„Naprosto Vám rozumím. Pro toho mého to dnes znamenalo vysvobození.“

„Právě. Můj se byl schopný během minuty třikrát posadit a znovu na mě ulehnout, jak měl celé tělo v křečích. Morfium nemorfium. Sama jsem prosila smrt, aby si pro něj přišla.“

„Náš uděl je nelehký, řekněme si to otevřeně.“

„Ale dá se zvládnout. To jen dnes, shodou okolností, jsme si obě prošly náročnou šichtou. Někdy to bývá i příjemné.“

„Po dnešku si už vůbec nejsem schopna vybavit, co tady může být příjemného.“

„To říkáte z přepracování. Vzpomeňte si, jaké to je, když na nás uloží někoho, kdo se může sotva hýbat, a lékaři mu natolik pomohou, že odtud odchází po svých a ještě si poskočí.“

„Přesto si někdy přeji být něčím jiným než nemocniční postelí. Podívejte se z okna, sestry ho nechaly otevřené! Vidíte ty hvězdy? Jak já bych byla ráda spacákem! Tam venku to voní úplně jinak než tady...“

„Netvrdte mi, že by Vám vůně dezinfekce nezačala chybět!“

„To víte, že by mi chyběla... Já bych si to chtěla zkusit jenom na chvíličku! Muselo by to být romantické, ležet si na orosené trávě a sledovat východ Slunce, zatímco se ve Vás choulí naprosto zdravý člověk.“

„Když už jsme u toho, víte, co bych chtěla já?“

„To netuším.“

„Když já nevím, jestli to můžu říct takhle nahlas!“

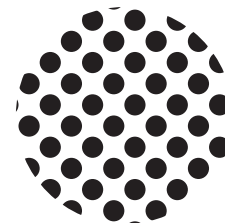
„Prosím Vás...“

„No dobře! Já bych chtěla být na jednu noc postelí ve vykřičeném domě, nebo jak se těmhle podnikům říká. Tam to tím životem teprve hýří, no ne?“

„Teda kolegyně, Vy máte ale fantazii.“

„Musím to přece trochu odlehčit. Po tom dnešním peklu.“

„Vypравějte... Co jste se o něm dozvěděla?“

„Muž, třicet sedm let. Měl ženu a dvě děti, často mumlal jejich jména ze spánku. Žil spořádaným životem, jeho tělo se mi se vším svěřilo. Plíce čistounké jak čerstvě vyprané peřiny, ani játra si nemohla stěžovat. V těch posledních třech letech se alkoholu ani nedotknul! A srdce bylo na správném místě, to Vám povím. Však to znáte, stačí, aby se Vás člověk letmo dotknul, a Vy už to cítíte... No a dneska ho ta mrcha dohnala... Rakovina. Tkáně měl protkané metastázemi skrz naskrz!

„Na mně ležel také muž, dokonce v podobném věku. Došlo u něj k selhání jater i ledvin.

Nebylo divu. Alkoholem byl doslova nasáklý.“

„Co jeho srdce?“

„Nebylo špatné... Ale abych pravdu řekla, vůbec jsem se v tom člověku nevyznala. Jemu bylo prostě všechno jedno!“

„To se tak některým těsně předtím, než odejdou, stává, ne?“

„Tomuhle to právě bylo jedno vždycky. Pokaždé, když si měl mezi něčím zvolit, vybral si na-prosto nejhorší cestu. Dobrovolně.“

„Vidíte, jeden mohl mít nebe na zemi a raději vyšel vstříc peklu. Druhý se snažil nebe na zemi získat, ale peklo si ho vyčíhlo a pustilo se do něj.“

„A teď mi ukažte nějakou spravedlnost!“

„Takhle se na to dívat asi nemůžeme...“

„Máte pravdu, to bychom se z toho musely rozpadnout.“

„Přesně tak. Navíc v posledních chvílích to vskutku vypadalo jako peklo, ale třeba to byl u obou celou dobu prostě očištec!“

„A třeba se teď dostali na ty nejzářivější hvězdy na obloze, dívají se na nás otevřeným oknem a smějí se nám, že tomu vůbec nerozumíme.“

„A říkají si: Hloupé postele...“

„Myslíte? To by neřekli...“

...

Bim, bam, bim, bam... Jedna.

Žvedl se vítr, odvál z nemocničních lůžek zbytky bolesti a přivál s sebou hvězdný prach, který i do nejzazšího bílého koutu vnesl příslib naděje. Pro každého bez rozdílu.

Město Litoměřice a Knihovna Karla Hynka Máchy
vás zvou v sobotu 10. 11. 2012
na vyhlášení výsledků literární soutěže

Máchovou stopou 2012

15:00/ knihovna Karla Hynka Máchy (zdarma)

Literární večírky

19:00/Klub Jemafor, Mrázova 31 (vstup 30 Kč)

vystoupí: Petra Hůlová / Svatava Antošová /
České středohoří live /
DJ Funkenstein / Jamminrave